

URKAV

Sanlıurfa

Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi

Sayı
13
MAYIS
2012

- Sanlıurfa'da arkeolojik kazılar ve arkeoloji müzesi
- Ate ile sınınan su ile kutsanan şehir
- Sanlıurfa yüzme sporu tarihi
- Halk arasında Kırsal Âşıklar
- Sanlıurfa kabartmaları

Güneydoğulu'da
bir kıyı kenti:
Halfeti





Vakıfların memleketimizin önemli bir servetini oluşturduğunu herkesçe bilinmektedir.

Bu servetten millet ve memleketi gerektiği şekilde faydalandırabilmek için bütün bakanlar kurulunun ve hatta yüce meclisin bu hususu önemle inceleyerek bu büyük müessesenin harap olmaktan korunmasını ve memlekete faydalı bir hale getirilmesini temenni ederim.

M. Atatürk



SAH B
Celalettin GÜVENÇ
anlıurfa Valisi / URKAV Ba kanı

YAZI LER MÜDÜRÜ
ükürü ÜZÜMCÜ
URKAV Genel Sekreteri

ED TÖR
Ö r. Gör. S. Sabri KÜRKÇÜO LU

HUKUK DANI MANI
Av. Müslüm C. AKALIN

YAYIN KURULU
Naci PEK
M. Hulusi ÖCAL
Abdullah BALAK
Mehmet OYMAK
Mahmut KARAKA
Prof.Dr. Abdullah EK NC
Yrd.Doç.Dr. A.Cihat KÜRKÇÜO LU

URKAV YÖNET M KURULU
Celalettin GÜVENÇ (anlıurfa Valisi)
Ramazan SEÇ LM (Vali Yardımcısı)
Adil SARAÇ
Zeki ERDEM
. Bakır CANBAZ
Ö r. Gör. Kemal KAPAKLI
Ö r. Gör. S.Sabri KÜRKÇÜO LU

SEKRETERYA
Salih KAPLAN

LET M
URKAV dare Merkezi
Balıklıgöl Cıvarı 1252. Sokak No:10
ANLIURFA
Tel : 0.414. 215 65 27 - 215 82 00 (Pbx)
Fax: 0.414. 216 89 02
e-mail : surkav@hotmail.com
web adresi: www.surkav.org.tr

Ön Kapak Foto raf
Halfeti / S.Sabri KÜRKÇÜO LU

Görsel Yönetmen
Mustafa AKGÜL

Dergideki Yazıların Sorumlulu u Yazarına Aittir.
Kaynak Gösterilerek Alıntı Yapılabilir.

BASKI
Kurtulu Matbaası - ANLIURFA
TLF: 0414 313 65 65

ANLIURFA L KÜLTÜR E T M SANAT
VE ARA TIRMA VAKFI YAYINIDIR
ISSN 1308-3449

4 Ayda Bir Yayınlanır (Ocak - Mayıs - Eylül)
ÜCRETS ZD R

çindekiler

2 SUNU



Celaeddin GÜVENÇ / anlıurfa Valisi

3 ANLIURFA'DA ARKEOLOJ K KAZILAR VE ARKEOLOJ MÜZES



Mehmet ÖNAL • Müslüm ERCAN • Nedim DERV O LU

9 ATE LE SINANAN SU LE KUTSANAN EH R



Mehmet KURTO LU

15 ANLIURFA YÜZME SPORU TAR H



Fuat ASLAN

21 URFA SU SPORLARI TAR H NDE EFSANE B R S M OSMAN Ç FTBUDAK



Yrd. Doç. Dr. A. Cihat KÜRKÇÜO LU

26 URFA TAR H NDE LK SU BASKINI VE KRAL ABGAR'IN SARAYLARI



Selahattin E. GÜLER

29 ANLIURFA KABALTI LARI (SABAT-ABBARA)



Remzi MIZRAK,

33 GÜNEYDO U'DA B R KIYI KENT HALFET



Ö rt. Gör. S.Sabri KÜRKÇÜO LU

42 HALK R NDE KISASLI Â IKLAR



Abuzer AKBIYIK

47 URFALI BESTEKÂRLAR 9: ABDÜLKAD R ALGIN



Abdullah BALAK

56 ANLIURFA GELENEKSEL EL SANATLARI MERKEZ



URKAV KÜLTÜREL FAAL YETLER



ANLIURFA'DAN SELAM

Milletler ve medeniyetler; tarihleri, kültürleri, folklorik değerleri ve eserleriyle var olur ve tanınırlar.

anlıurfa, maddi ve manevi kültür değerleri ile müstesna bir şehir olup tarih öncesi ve tarihi çağların her dönemine ait çok sayıda medeniyete ev sahipliği yapmış bir coğrafyada yer almaktadır. Göbeklitepe'deki 12 bin yıl öncesine uzanan tapınak kalıntıları ve diğer arkeolojik alanları anlıurfa'nın dünyanın en eski şehri olduğunu ortaya koymaktadır.

anlıurfa kent merkezinin yanı sıra Siverek (Karacadağ), Halfeti, Bozova, Harran, Birecik ilçelerimiz doğaya varlıklarıyla turistik yöre konumundadır. Bu alanlarımızda kayak merkezi, ekoloji, kırsal doku, dağlar, göl ve kıyılar turizmde çeşitlilik sunmaktadır.

Kültürel değerleri yaşatarak bizden sonraki nesillere aktarmak hepimizin görevidir. URKAV; Kültür-sanat faaliyetleri, eğitim, araştırma, yayıncılık, müzecilik ve tarihi yapı restorasyon çalışmalarıyla kültür mirasımızı gelecek nesillere aktarmaya çalışmaktadır.

Kültür mirasımızı sadece yabancılara göstermek için değil, bizi ve yaşadığımız yöreyi diğer kültürlerden farklı yapan özellikleri bilmek ve ayrıcalığımızı zenginleştirmek için ortaya çıkarmak ve tanıtmak durumundayız.

URKAV tarafından, "Kentimi, Kendimi Tanıyorum" adıyla, Mart-Nisan aylarında anlıurfa merkez, merkez köyler ve ilçelerden 40 ilköğretim okulundaki 3000 öğrenciyi anlıurfa'nın kültürel değerlerinin tanıtılması gezileri gerçekleştirildi. Bu gezilerde Arkeoloji Müzesi, Kurtuluş Müzesi, El Sanatları Müzesi, Mutfak Müzesi, Müzik Müzesi, Haleplibağçe Mozaikleri, Balıklıgöl-Dergâh, Tarihi Çarşılar, Sokaklar ve Evler ile tarihi alanlar gezdirilip çocuklarımız bilgilendirildi ve yöresel yemek ikram edildi. Bu proje ile çocuklarımızda "Kent Kültürü Bilinci" bilinci oluşturmayı hedefledik.

Kültür varlıkları sadece bizim değil tüm uygarlığın ortak bilincine aittir. Değerli bir mirasa sahip olunması aynı zamanda bunu koruma, bilgiye dönüştürme ve gelecek kuşaklara aktarma sorumluluğunu da beraberinde getirmektedir.

Kültür varlıklarımızın araştırılıp ortaya çıkarılması, yakın çevremizde ve dünyada tanıtılması, ekonomik ve sosyal zenginliğimize ve bilime de katkı sağlayacaktır.

anlıurfa'nın kültür, sanat, tarih ve turizm değerlerini tanıtmak amacıyla yayınlanan dergimiz, her sayıda farklı konularla okuyucu ile buluşmaktadır. Bu sayıda yer alan;

anlıurfa'da arkeolojik kazılar ve arkeoloji müzesi, "ateş" ile sınırlanan "su" ile kutsanan şehir, anlıurfa yüzme sporu tarihi, Urfa tarihinde ilk su baskını ve Kral Abgar'ın sarayları, anlıurfa kabaltıları, Bestekâr Abdulkadir Algın, Güneydoğuda bir kıyı kenti: Halfeti, Halkımızın Kırsal Yaşantıları yazılarını keyifle okuyabileceksiniz.

Dergimize emeği geçenleri kutluyorum.

Celalettin GÜVENÇ
anlıurfa Valisi
URKAV Başkanı

ANLIURFA'DA ARKEOLOJİK KAZILAR VE ARKEOLOJİ MÜZESİ



Mehmet ÖNAL
Müslüm ERCAN
Nedim DERVİŞ ÖZLU



Müze Arşivi

anlıurfa (Tarihte birçok adla anılır: Antioch, Edessa, Callirhoe, Orhay, Justinopolis, Al-Ruha, Urfa), iki nehir Dicle-Fırat arasında (Mezopotamya) yer alması, Mezopotamya'dan Anadolu'ya uzanan yolların kavşağında bulunması, Fırat nehri boyunca Yontmata (Paleolitik) Çağına ait buluntular yoğun olsa da, Cilalita (Neolitik) Çağından itibaren ilk yerleşimlere ve kültür yerlerine merkezlik etmesiyle oldukça önemli konumdadır.

anlıurfa ilinde ilk araştırmalar 1894 ve 1941 yılında, ilk kazılar 1951'de Harran ve Sultantepe'de yapılmış olsa da asıl ses getiren kazıların Güneydoğu Anadolu projesi kapsamında Atatürk Baraj gölü alanında yapıldığını görmekteyiz.

Anılan kazıların hepsi birbirinden önemli buluntuların gün ışığına çıkarılmasını sağladı. Hassek Höyük'te mozaiklerin ilk örneklerinden kabul edilen pürüzsüz toprak konik çiviler, Titri Höyük'te birçok mezar çeşidi ve kerman biçimli mermer idoller, Sultantepe'de 600 adet tablet, Harran kazılarında Yeni Babil kralı Nabonid'in Sin mabedine adanmış steli ve Mezraa Teleilat heykelticikleri bunlardan sadece birkaçıdır.

İlk araştırmalar ve kazılar

- 1894 Yontmata devrine ait buluntular üzerine araştırmalar
- 1941 L. Wooley tarafından höyüklerde inceleme
- 1951 Harran (D.S.Rice), Sultantepe (S.Lloyd), Akarçay Yarımcı kazıları

Atatürk barajı kazıları 1977-1992

Nevalı Çori, Lidar Höyük, Hassek Höyük, Kurban Höyük, Çavi Tarlası, Titri Höyük, Akarçay Höyük

Birecik barajı kazıları 1992-2000

Tilvez, Til Öbür, Til Musa, Apameia

Kargamı barajı kazıları 1998-2001

Gre Virike, Mezraa Teleilat, Mezra Höyük, Akarçay Höyük, Akarçay Tepe, Fıstıklı Höyük, Harabe Bezikan, Hacı Nebi.

Diğerleri

Göbeklitepe, Gürcütepe, Kazane Höyük, Sultantepe Nevalı Çori kazılarında çanak çömleksiz Cilalita dönemine ait, daha sonraları Göbeklitepe'de meydana çıkarılacak olan terazzo tabanlı dikdörtgen planlı ve T biçimli dikili taşlı tapınaklar, kabartmalar ve totemler bulundu.

Yaklaşık 10 yıl öncesine kadar, baraj kurtarma kazılarında her yıl onlarca kazı çalışması yapılan anlıurfa ve çevresinde, günümüzde sadece bir kazı çalışması yapılmaktadır:

GÖBEKLİ TEPE

Göbeklitepe'nin dikkati çekmesi, arazi sahibinin toprak yüzeyinde bulduğu kabartmalı bir taş parçasını anlıurfa Müze Müdürlüğü'ne getirmesiyle başladı. Anılan kabartma, o yıllarda Atatürk Baraj gölü kurtarma kazılarına katılan ve Nevalı Çori'de kazı yapmakta olan H. Hauptmann ve Klaus

Schmidt'in dikkatini çeker. anlıurfa Müze Müdürü Eyup BUCAK ile birlikte, anlıurfa merkeze 18 km. uzaklıktaki alan incelenir ve kaya kütlelerinden oluşan yüksek tepeler üstündeki yoğun çakmak taşı karışıklı höyük toprağı, anılan ekibi heyecanlandırır. Anılan yer Harran ovasını kuzeyde sınırlayan yükselti silsilesinin en yüksek noktasında yer almaktadır. Bu konumu ile hem çok uzak mesafelerden seçilebilen, hem de çok geniş görüş mesafesine sahip hâkim bir nokta olur. Bir yıl sonra da anlıurfa Müze Müdürlüğü Ba kanlığında, H. Hauptmann ve Klaus Schmidt'in katılımıyla Göbeklitepe'de kazı çalışmaları başlanılır. Birkaç kazı mevsiminin ardından Göbeklitepe'nin T biçimindeki dikili taşları boy göstermeye başlar. Yoğun moloz taşlı toprakta derinleştirmede, boyları 5m. bulan T biçimindeki dikili taşların geniş yüzlerinde kabartma biçiminde kollarının olduğu ve dar yüzünde kemer altında parmakların birleştirildiği görülür. Kolun, karın altında olmasıyla Balıklı Göl heykeline büyük benzerlik dikkati çeker. Bu benzerlik nedeniyle T biçimli taşların Çanak Çömleksiz Çılalıta (Neolitik) döneme kadar uzandığı ve insanı simgelediği anlaşılmıştır. Kazı alanında A, B, C ve D olarak adlandırılan yaklaşık dairevi planlı dört tapınak meydana çıkarılır. Ortasında iki dikili taş ve duvarlarında belirli aralıklarla yerleştirilen dikili taşlarla bu dairevi tapınaklar sanki kutsal bir ayinin anlatımı görünümündedir. Dikili taşların yüzeyine alçak ve yüksek kabartma olarak işlenen hayvan betimleri (Fotoğraf 1), anılan taşların gizemini daha da artırır. Bu hayvanlarda kıvrılan yılan, üçlü dörtlü yılan

gurupları, yılan ağı, sıçrayan erkek tilki, koç, leopar, kükreyen aslan, kocan erkek domuz, gövdesi profilden başı üstten görülen boğa, akrep, örümcek, bukranon kabartması, kartal, su kuşları ve ördek, yarım insan gövdesini gagalayan akbaba betimleri görülmektedir. Erkek tanrıyı simgeleyen bu dikili taşlara hayvan betimlerinin yapılmış olmasında ilk akla gelen şey, erkek tanrıların hayvanların koruyuculuğunu üstlendiğidir.

Tepenin yukarısına doğru, dairevi tapınaklardan (M.Ö. 10000-9000) daha geç döneme tarihlenen (M.Ö. 9000-8000), dikdörtgen planlı tapınaklar da gün ışığına çıkarıldı. Bu tapınaklarda da dikili taşlar yer almaktadır. Bunların biri, dikili taşındaki aslan kabartması nedeniyle Aslanlı dikilita yapısı olarak adlandırılır. Bu kültür odasında ise, doğruan kadın betimi bulunmuştur. Taş levha üzerine kazınarak çizilmiş bu betim Göbeklitepe'de bulunan tek kadın betimidir. Kazı çalışmaları sırasında çeşitli hayvan ve insan heykelleri, totemler ve taşayontulan insan başları da bulunmuştur. Bunlar arasında açılarını açan yırtıcı hayvanlar, ön pençeleri arasında bir insan başını yakalamış tutan yırtıcı hayvanlar da mevcuttur.

Jeomanyetik ölçümler sonucunda Göbekli Tepe'de en az 20 anıtsal yapının olduğu anlaşılmıştır.

1995 yılında anlıurfa Müze Müdürlüğü Ba kanlığı'nda H. Hauptmann ve Klaus Schmidt'in bilimsel arkeolojik ekibinin katılımıyla başlanılan kazı çalışmaları, 2002'den itibaren Bakanlar Kurulu Kararıyla Prof. Dr. Klaus Schmidt tarafından sürdürülmektedir.



(Fotoğraf 1) Üzeri kabartmalı Dikilita, Göbeklitepe. (Fotoğraf Klaus Schmidt 2007)

GÖBEKL TEPE'N N ÖNEM

Meydana çıkartılan Göbeklitepe kalıntıları arkeolojide bilinenleri de tamamen de i tirdi. Bunların ba ında Güneydo u Anadolu'da Neolitik Ça ın özgün ve önemli yerle iminin yer almasıydı (M.Ö.9500). Avcı ve toplayıcı insanların henüz yerle ik hayata tam olarak geçmedikleri Çanak Çömleksiz Çilalita Ça ında yapılmı olan bu kalıntılar

- en eski anıtsal tapınak,
- ilk kabartma ve heykeller
- terezzo denilen en eski taban dö emesi olarak tanımlanmaktadır.

Göbeklitepe'de ele geçen erkek heykelleri ve kabartmaları Anadolu'da bilinen Anatanrıça öncelli ini de ikinci sıraya dü ürmü tür. Ana tanrıça'dan önce baba tanrıya tapınının oldu u Göbeklitepe'de saptanmı tır.

Stonehenge (M.Ö.3000) gibi benzer anıtsal tapınaklarla kar ıla tırıldı ında ise Göbeklitepe'nin bu anıtsal yapılardan binlerce yıl daha önceye tarihlendi i apaçık görülmektedir.

Onlarca tapına ın yan yana, duvar duvara bir arada bulunmu olması Göbeklitepe'nin tapınaklardan olu an kutsal bir alan oldu unu göstermektedir.

Kazı ba kanı Arkeolog Prof. Dr. Klaus Schmidt, "Daha eski tabakaların molozu yerle meyi örtmek için dolgu malzemesi olarak kullanılmı tır ve böylece Göbekli Tepe'nin megalitik mimarisi korunmu tur. Bu ba lamda A, B,C ve D mekânlarının içindeki kültürel dolgu, yapının kendi gerçek dolgusu de il, ba ka bir yerden aktarılan bir dolgudur" demektedir. Eski tapınaklar yüzlerce yıl kullanıldıktan sonra üzerleri toprakla kapatılıp, yanı ba ına di er tapınaklar yapılmı tır. Bu nedenle Göbeklitepe, binlerce yıl Kutsal Tapınaklar alanı olarak Çilalita Ça ı insanının tapınımına hizmet etmi tır.

Henüz metalin kullanılmadı ı, ta ın ta la yontuldu u bir ça da ana kayadan kesilerek üzerine çe itli figürlerin yontuldu u 5-6 m. yüksekli indeki dikili ta ların yer aldı ı dairevi ve dikdörtgen tapınaklar Göbeklitepe'de ziyaretçilerini büyülemektedir.

BALIKLIGÖL HEYKEL

1995 yılında Balıklıgölün yakla ık 150 m. do usunda yol yapım çalı maları esnasında bir erkek heykeli bulundu. Kireçta ından yapılan bu heykel insan boyundaki en eski heykel olarak tanımlanarak, çanak çömleksiz Neolitik Ça a tarihlendi. Ön yüzden seyredilmek üzere yapılan heykelin arka yüzü yassı ekildedir. Ayakların belirtilmedi i alt kısmı bir yuvaya oturtulacak biçimde küt i lenmi tır. Ayakta duran çıplak heykelin ematik ve kübik formdaki gövdesinde geometrik hatlar hâkimdir. Omuzları kö elidir. Her iki elini karın altında, erkeklik organının üstünde parmakları birbirinin hizasına gelecek ekilde tutmaktadır. Benzer kol ve parmak duru unu Göbeklitepe'nin T biçimli ta larında, Nevalı Çori'de bulunan dikili ta larda ve Adıyaman Kilisik heykelinde de görülmektedir. Bu nedenle, anılan heykel, Göbeklitepe dikili ta larının heykel biçimine dönü mü ekli olarak kabul etmek mümkün görülmektedir. Yontu sanatı geli imi, Göbeklitepe dikili ta ları, Adıyaman Kilisik heykeli ve Balıklıgöl heykeli olarak sıralanabilir. Dikdörtgen blok halinde yontulan gövdesinin üstünde her iki omuzdan gelen ve gö üste birle en iç içe V deseni boyun takısı olmalıdır.



(Foto raf 2) Balıklıgöl Heykeli, kireçta ı, anlıurfa Arkeoloji Müzesi



(Foto raf 3) Penthesilea betimi, Amazonlar mozai inden ayrıntı.

Anılan heykel, kalın boyunu geni li inde uzun ba lıdır. Yüzünde, yüksekçe alın, oyuk gözler ve iri küt burun yer alır. Kulakları çıkıntı halinde kabaca i lenmi tir. A ız belirtilmemi tir. Oyuk gözlerine obsidyen parçaları takılıdır.

HALEPL BA HÇE

Antik dönemde Edessa kentinin önemli bir semti olan, günümüzde ise anlıurfa il merkezinde Balıklıgölün'ün yaklaşık 200m. kuzeyinde yer alan Haleplibahçe'de 2007-2009 yıllarında anlıurfa Müze Müdürlü ü tarafından yapılan kazı çalı malarında Amazonlar Villası ve Hamam tamamen, geometrik Villa ise kısmen meydana çıkarılmı tir. Amazonlar Villası, simetrik yerle tirilen iki iç avlu arasında yer alan dikdörtgen planlı büyük bir salonun etrafına dizilen odalardan oluşur. Koridor mozai i, Akhilleus'un bebekli inden Truva (Troia) sava ına gidi ine kadar geçen süreden sahnelerin anlatıldı ı tasvirlerle, ana salonunun taban mozai i Argos ve Opora figürleri, avlanan soylu

figürü, ku lar ve bitkisel desenlerle bezelidir. Çalı ma odasının mozai i Ktisis büstü, dinlenme odasının mozai i Zebra götüren zenci betimlidir. Konuk odası ise amazonların avlanmasının tasvir edildi i mozaikle (Foto raf 3) dö elidir. Mozaik dekorasyonu, kuzey ve güney iç avlunun çe me havuzunda düz beyaz, güney havuzda düz beyaz ve geometrik desenlidir.

Amazonlar Villası'ndaki mozaik kompozisyonu, oda merkezinde dikdörtgen pano, bunun etrafı bordur dizilimi eklindedir. Mozai in deseni, bitkisel, geometrik ve figürlerden oluşmaktadır. Bezemede genellikle orta pano figürlü, yan bordürler ise bitkisel, geometrik ve figürlü olarak tasarlanmıştır. Mozaik dekorasyonu, kuzey iç avlu (4b) çe me havuzunda düz beyaz, güney havuzda (4a) ise düz beyaz ve geometrik desenlidir.

Edessa antik kentinde, Haleplibahçe'de bir hamam da meydana çıkarıldı. Hamamın iki adet oca ı (praeurnium-külhan-ate lik), iki adet sıcaklık (caldarium) ve ısıtma

sistemli (hypocaust) odası, ılıklik (tepidarium), so ukluk (frigidarium), havuzlar, avlu, soyunma salonu, latrina, su sistemi ve su kuyusu mevcuttur. Isı kaybını önlemek için anılan hamam yarıya kadar topra ın içine gömülü olarak yapılmı tir. Hamamda 1 no'lu oda, tonozlu oda, 1 no'lu ocak, sıcaklık odası 1-2, ılıklik odası kuzey-güney do rultusunda (aks üzerinde) in a edilmi tir. So ukluk salonu ise do uya do ru kayarak bu do rultuyu bozmu tur. Bu hamam kamunun gereksinim duydu u tesis olarak hizmet vermek üzere yapılmı olmalıdır.

ANLIURFA MÜZES

anlıurfa'da ilk müze olu turma çalı maları 1948 yılında Atatürk İkokulu'nun deposunda eser toplanmasıyla ba lanılmı tir. 1956 yılında ehit Nusret İkokulu'nda müze için bir yer ayrılarak eserler burada depolanmı tir. 1965 yılında ehitlik mevkiinde, bulundu u alan üzerinde müze binasının in aatına ba lanmı , binanın yapımı ve te hir tanzim i lerinin tamamlanmasını takiben anlıurfa Müzesi 1969 yılında ziyarete açılmı tir.

Atatürk Barajı, Birecik Barajı ve Kargamı Barajı göl aynası altında kalan yerle imlerde, yo un olarak çok sayıda kurtarma kazılarının yapılmasıyla anlıurfa Müzesi'nin te hirleri ve deposu oldukça zenginle mi tir.

1987 yılından itibaren Atatürk Barajı suları altında kalan Kurban Höyük, Lidar Höyük, Hassek Höyük, a kan, Çavi Tarlası ve Nevali Çori'de bulunan eserler anlıurfa Müzesinin 2. salonunda ziyaretçiyile bulu maktadır.

Bölgedeki kazılardan elde edilen eserlerin anlıurfa Müzesi'ne teslim edilmesi sonucu, müzenin depo ve te hir salonları yetersiz hale gelmi tir. lave depo ve te hir salonlarının yapımına ba lanmı tir. Ça da anlamda te hir tanzim çalı maları gerçekleştirilen ilave bina, 1987 yılında hizmete girmi tir.

Mevcut binanın giri ve üst katında üç adet arkeolojik, bir adet etnografik eser salonu olmak üzere 4 adet te hir salonu bulunmaktadır. dari bölümler, konferans ve sergi gibi faaliyetlerin yapılaca ı çok amaçlı salon, kütüphane; bodrum katında ise depolar, laboratuar ve foto rafhane yer almaktadır.

İk salon; Göbekli tepe kazısında bulunan hayvan heykelleri ve Balıklıgöl heykeli ile Asur, Babil ve Hitit ça larına ait ta eserler te hir edilmektedir.

İnci salonda, Hortum, Gazbek gibi yüzey buluntuları ile Nevali Çori, avi Höyük, Çavi Tarlası, Hacı Nebi Höyü ü, Titri Höyük, Kurban Höyük (Foto raf 5), Hasek Höyük ve Titri mezarlı nda yapılan arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılmı olan eserler sergilenmektedir. Bu salonda Alt ve Orta Paleolitik ça dan ba layarak (yakla ık M.ö 300 000 – 40 000 yılları arasına tarihlenen yontma ta) döneme ait çakmakta ı aletler ve baltalar, Neolitik Devre (M.Ö.9500–6000) ait çakmak ta ından kesici aletler, deliciler, ta tan idoller, ta tan balta ve süs takılarını olu turan boncuklar çakmakta ından yapılmı ok uçları, ta kaplar ve pi mi topraktan seramikler, Kalkolitik Devre (M.Ö.6000-3000) Halaf ve Geç Uruk Dönemine ait pi mi topraktan yapılmı , boyasız ve boyalı geometrik desenli seramikler, mozaik çiviler, mühürler, ölü gömme küpleri (pithos), fayanstan yapılmı kolye taneleri; Eski Tunç Ça ına (M.Ö. 3000-2000) tarihlenen pi mi topraktan mühür baskılı küp parçaları, silindir ve damga mühürler, figürnlü kap parçaları,



(Foto raf 4) Aslanba lı heykel, Göbeklitepe'den. anlıurfa Arkeoloji Müzesi

hayvan figürinleri, pi mi topraktan seramikten kaplar, depaslar (çift kulplu bardaklar), ritonlar (hayvan biçimli sunu kapları), araba modeli parçaları çakmak ta ından yapılmı bıçak ve yongalar, madeni e yalar, takılar, idoller, ta ın oyulmuş silah kalıpları bronz balta ve hançer gibi çok çe itli eserler ile Hacı Nebi höyü ünden çıkan M.Ö. 500-300 yılları arasına tarihlenen Akhaemenid/Pers-Helenistik döneme ait pi mi topraktan, boyalı boyasız i eler, figürinler, mermerden yapılmı i eler metalden yapılmı ayna ve süs takıları, göz idolleri yılanba lı bilezikler te hir edilmektedir.

Üçüncü salonda sergilenen eserler; Harran Höyü ü ve Haran iç kalesi ile Lidar Höyü ü eserleri ile satın alma yoluyla müzeye kazandırılan eserlerden oluşmaktadır. Bu salonda; Harran iç kalesi buluntuları arasında yer alan ve Selçuklu-Eyyübi dönemine ait bronz ve bakırdan yapılmı mutfak e yalarını oluşturan madeni kaplar ile havan ve ımandanlar, Harran höyü ününde yapılan arkeoloji kazılarla ortaya çıkarılan M.Ö. 3000-M.S 1300 yılları arasına tarihlenen eserler arasında pi mi topraktan yapılmı insan ve hayvan figürinleri, kalıplar, ta a ır aklar, havan eli ezgi ta ı, kemik objeler. M.Ö. 6. yüzyıla tarihlenen Babil kralı Nabonid dönemine ait oval tablet parçası ile Haran'daki "Sin Mabedi"nden bahseden çivi yazılı tu la parçası, slami döneme ait sırlı ve sırsız vazolar, testiler tabaklar, çömlekler, kandiller, desenli cam parçası, sikkeler, ah ap süsleme parçası Harran höyü üne ait sergilenen eserler arasında bulunmaktadır.

Salonun orta bölümünde ise, Göbeklitepe'de bulunan hayvan heykelleri, aslan ba lı totem heykeli (Foto raf 4) ve do ıran kadın betimi ile satın alma yoluyla müzeye kazandırılan eserler arasında Eski ve Orta Tunç dönemine tarihlenen pi mi topraktan ve bronzdan insan ve hayvan figürlerinden oluşan heykelticik ve idoller araba modelleri, bronz silahlar, kalkolitik ve 1. bine (M.Ö 4000-500) tarihlenen silindir ve damga mühürler Roma ve Bizans dönemine ait cam i e ve bilezikler, altın ve gümü ten süs takıları ile pi mi topraktan kúp ve lahitler sergilenmektedir.

Etnografik eserler seksiyonunda; yörenin özelliklerini ta ıyan giysiler, gümü ve bronz takılar, el sanatlarına ait örnekler, yöreye has özellik ta ıyan oymalı kitabeli ah ap kapılar ve pencere kanatları, hat sanatına ait eserler, el yazması Kuran-ı Kerim'ler, camdan yapılmı lambalar bronz top ve ah aptan dokuma tezgâhı ile H.z. Meryem H.z sa ve Azizlere ait heykel ve heykelticikler, sergilenen eserler arasında bulunmaktadır.

YENİ MÜZE PROJESİ

Deposunda onbinlerce eseri bulunan Anlıurfa Müzesi'ne mevcut müze dar gelmektedir. Özgün eserleriyle te hirini zenginle tirebilecek daha büyük müze binasına ihtiyaç duyuldu undan, Müze ve Arkeopark yeri olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı na Haleplibahçe mevkiinde 56.000m²lik bir alan tahsis edildi. Yapılan projede, Anlıurfa Arkeoloji Müzesi'nin bahçesinde kalacak olan Amazonlar Villası müze olarak, çevresi ise arkeopark olarak planlandı. Anılan proje uygulandı nda, bu müzeler yo un ziyaretçi a ırlayacaktır Ayrıca, Aya rini ve stanbul Arkeoloji Müzesi'ne götürülmü olan "Edessa Mozaikleri"nin de anılan müzeye getirilmesi halinde Anlıurfa'nın mozaik koleksiyonu ve müzesi daha da zenginle ecektir.



(Foto raf 5) Çakmak ta ından dil inin elde edilmesi, Anlıurfa Arkeoloji Müzesi.



(Foto raf 6) Göz idolleri, Hacınebi, Anlıurfa Arkeoloji Müzesi.



(Foto raf 7) Harran buluntuları, Anlıurfa Arkeoloji Müzesi.



ATE LE SINANAN SU LE KUTSANAN EHR



Mehmet KURTO LU

Vakıflar Genel Müdürlü ü
Kültür ve Tescil Dairesi Yayınlar Müdürü



S.Sabri KÜRKÇÜO LU

“Ate yakanın ne çok yakacak eyi vardır-
Oysa ne az ey yakabilir
Ate yakan hep sınırlandırılmı tır
Yalnızca yakabilece i eylerle de il-
Asıl, ate in kendi ko ullarıyla: özüyle, niteli iyle ve
Kendi ate yakma becerisiyle-
Kendi kendisiyle ate yakanın i i de zordur”

Oruç Aroba

Anlatılanlara göre, ehirlere kurulurken “kutsal mekânlar” merkez alınır mı . ehir böylece bir “kutsal”ın çevresinde do up büyümü . Bu anlamda Urfa, iç kalenin hemen altında bulunan ve brahim söylencesiyle özde le en “ma ara, ate ve su kutsalı” etrafında ekillenmi tir. Damlacık da ından ba layıp, kutsal su ve ma ara figürüyle bir ehram gibi yayılan ehir, hiç ku kusuz tarih boyunca hep dinsel bir merkez olmu tur.¹

“Ate ve su” Urfa'nın kaderini belirleyen unsur olarak bugünkü davranı ını, daha açık ifadeyle ehirin kimli ini olu turmu tur.

brahim Peygamber Kıssası

Urfa'nın ate le sınanması brahim Peygamber kıssasıyla ba lamı , o gün bugündür Urfa hep ate le sınanmı tır. Bilindi i gibi Babil Kralı Nemrut, bir gün bir rüya görür ve bu rüyasını münecimlerine yorumlatır. Münecimler yıl içinde do acak bir

erkek çocu un tahtını sarsaca ını ve ilahlı ına son verece ini söylerler. Bunun üzerine Nemrut, o yıl içinde do acak bütün erkek çocukların öldürülmesini emreder. brahim peygambere gebe kalan annesi onu Nemrut'un errinden korumak için Damlacık Da ı'nın eteklerinde bulunan ma arada gizlice do urur. Her gün bir ceylan gelip brahim Peygamberi emzirir. brahim Peygamber büyür, tek Allah inancını aklıyla bulur ve Nemrut'un ilahlı ını ret eder, tevhit akidesini

yaymaya çalı ır. Bunun üzerine Nemrut'un gazabına u rar. Nemrut brahim peygamberi yolundan döndürmek istese de ba arılı olamaz ve onu ate e atarak cezalandırmak ister. Efsaneye göre altı ay boyunca bütün hayvanlara odun ta ıtıp Urfa kalesinin hemen ete inde büyük bir ate yakar. Ve brahim Peygamberi ate e atar. Allah (cc) ate e : "Ey ate brahim'e kar ı serin ve selamet ol" der. Ate su, odunlar balık olur. brahim'in

ate e atıldı ını gören Nemrut'un kızı, brahim Peygambere gizliden iman etmi ve onu sevmi tir. O da babasının yaptıklarına dayanamaz brahim Peygamber ile birlikte kendini ate e atar. Onun dü tü ü yerde de bir göl olu ur. Bu göle Züleyha'nın gözya ları anlamına gelen "Aynzüleyha" adı verilir. Urfa'nın ate le imihani ve su ile kutsanması böylece ba lar ve tarih boyunca da böyle devam eder...

"brahimi" ve "Nemrudi" olmak...

"Ate ve su" Urfa'da dostluk ve dü manlı ın sembolüdür. "brahimi" ve "Nemrudi" olmak ate ve su gibi olmaktır. Rivayete göre brahim Peygamber'in ate e atıldı ı sırada bir ku gagasında bir çöp getirip ate e bırakır. Bunu görenler ku a bu çöpün bu koca ate içinde bir de eri olmayaca ını söylediklerinde "maksat dü manlı ımız belli olsun" diye cevap verir. Daha sonra bir ba ka ku gagasında bir damla su getirip ate e bırakır. Bunu görenler ku a bir damla suyun koca bir ate i söndürmede bir faydası olmayaca ını söylediklerinde, Ku : "maksat dostlu umuz belli olsun" diye cevap verir. Urfa'nın ehir olarak refleksi, sosyal ya amı brahim Peygamber ve onun imtihan edildi i ate ve su ile birlikte süregelir...

Hz. sa'nın Urfa'yı Kutsaması

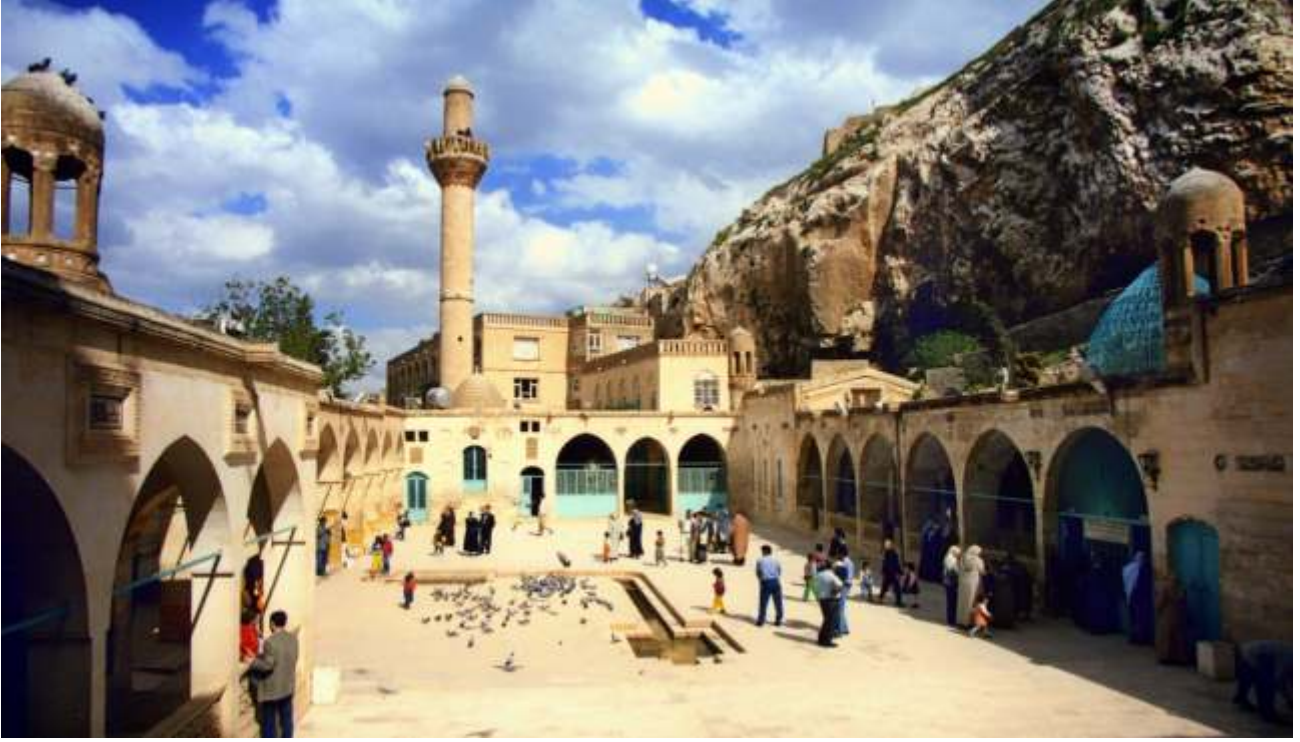
Urfa'nın kutsanması Hıristiyanlık döneminde daha bir belirginle ir. Urfa Kralı Kara Abgar bir cilt hastalı ına yakalanır. Bu sırada Kudüs'te Hz. sa'nın Peygamber olarak ifa da ıttı ını ö renir. Elçisini Hz. sa'ya gönderir ve onu Urfa'da a ırlamaktan onur duyaca ını ve ehri kapısının her zaman kendisine açık oldu unu söyler. Hz. sa da Abgar'ın bu davetine bir mektup ile kar ılık verir. Mektubunda ehri kendisine kutlu olmasını söyler ve yüzünü sürdü ü mendili Abgar'a hediye eder. Abgar, sa Peygamberin yüzünün resmi çıktı ı mendili cildine sürerek ifa bulur. Bu mendil ve mektup sayesinde Urfa'nın kutsandı ına ve korundu una inanılır. Hatta bu mendil yüzyıllarca Avrupa kiliselerinde sa resim ve ikonalarına ilham kayna ı olur. Haçlı Sava ları sırasında Müslümanların elinde bulunan bu mendil, 250 Müslüman esire kar ılık Hıristiyanlara verilir ve Müslüman esirler serbest bırakılır.

Aslında Urfa'nın kutsanması ve dinsel bir merkez olması, tarih boyunca bu ehri sava ve katliamların merkezi yapmı tir. Daha açık ifadeyle Urfa hep ate le oynamı tir.

Hıristiyanlık döneminde batıdan Urfa'ya "hacı" olmak için gelirlermi . Bugün ise kara yoluyla hacca giden Müslümanlar Hz. brahim Peygamber'in Urfa'daki makamını ziyaret etmeden hicaza gitmezler.



Hz. sa'nın Kral Abgar'a gönderdi i kutsal mendilin tasviri



Hz. brahim'in Do du u Ma ara ve Mevlid-i Halil Camii Avlusu

"brahim" veya "Halil" adıyla Özde le en ehri

Urfa "brahimi"dir. brahim Peygamberi öylesine özümsemi ve kanıksamı tır ki, her do an erkek çocu una "brahim" veya "Halil" adı verilmi tir. Urfalı dost, misafirperver ve cömerttir. Bu özelliklerini brahim Peygamber'den almı tir. Bugüne kadar ehirde otellerin fazla olmamasının ardında Urfalının misafiri evinde a ırlaması yatar...

Efsanelerle Hakikat

Ç çe...

Urfa, di er bir yanıyla "efsaneler ehri"dir. Efsaneler hakikatlerden nüveler ta ır. Urfa, din ile efsanenin iç içe geçti i ve bununla kendini dönü türdü ü bir ehirdir. Bu yüzden efsanelerinde dahi "brahimi" bir duru u, "brahimi" bir dü ünü vardır... Balıklıgöl civarındaki; kale, ma ara, göl ve camilerin bulundu u mekânları ziyaret edenler, mistik bir duyguya kapılır ve modern dünyadan soyutlanıp sanki bir rüyada ya iyormu gibi hissederler kendilerini. Gerçekten Urfa'yı "Urfa" yapan ruh,

"Eski Urfa" denilen kale, göl ve camilerin bir arada bulundu u daha açık ifadeyle ate ile suyun neden-sonuç ili kisi içinde anlamını buldu u mekândır. Çünkü Urfa, a kın ve imanın "ate" le sınıandı ı, "su"yla arındı ı yerdir...

"Kutsanımı ehri Urfa" kitabında Segal bir gerçe in altını çizer ve Urfa'nın kutsal "su kültlerinin bulundu u mekân" oldu unu söyler. Gerçekten de Urfa, o denli çok su kültüne sahiptir ki hangisine dokunsanız ardından bir Peygamber kıssasıyla kar ıla ırsınız.

Ma ara, Ate , Su ve Kuyular...

Ma ara, gerçekte ilk insanların barına ı ama Urfa'nın kutsalıdır. Çünkü Hz. brahim orada do mu tur.

Harran'ın kuzeydo usunda yer alan antik ortaça ehri So matar'da² Pognon tarafından ortaya çıkarılan bir ma ara içinde "Güne tanrısı"nın duvara kazılı heykeli yer alır...

Eyyup Peygamber'in hastalı nı geçirdi i "Sabır Ma arası" Urfa ehri merkezinin hemen güneyindedir.

Yine Harran'ın batısında yer alan uayp ehri'nde çok sayıda ma aralardan biri uayb Peygamber'e ait bir ma aradır...

Bu ma araların hepsi kutsal...

Yalnız ma aralar de il, kutsal olan bir de her ma aranın yanında bulunan



uayip Peygamber Ma arası



Ayn-Zeliha Gölü



Hz. Eyyüb Kuyusu



Hz. Musa Kuyusu

“kuyular”... Dergâh'ta “Hz. brahim'in do du u ma aradaki kuyu”,

bir ehir ya malanamaz” diyerek tahrip ve talanda bulunan askerlerini engellemi tir.

Bu anlamda Urfa'ya baktı ımızda gerek mimari özelli i gerekse tarih boyunca aldığı isimlerle onun güzel ve sulak bir ehir oldu unu görürüz.

ehrin ilk olarak Abgar Krallı ı döneminde Oppon'dan dönü me “Osrhoene” adını aldı ı söylenmektedir. Kitabelerde ise Orrheni olarak geçmi ve Süryaniler Orhoy veya Orhai olarak isimlendirmi lerdir. Arapça'ya “Veriha” olarak dönü en “Orhai”nin anlamı ise 'suyu bol' demektir.

Yunanca'dan 'Kaliura' adını almı olan Urfa, “Kutsal Su”, “kalesi veya suyu bol” ve “Balıklı ehir” anlamına gelmektedir. Bir dönem “Cariyesi Güzel Olan” olarak sıfatlandırılan ehir , “Co kun Irmaklar ehri” diye de tanımlanmı tir. Partlar/Persler ehre “Partın Kızı” adını vermi lerdir.

Büyük skender'in komutanlarından I. Seleukos Nikator, skender'in ölümü üzerine, onun anısına ehri adını “Edessa” olarak de i tirmi tir. “Edessa”, Makedonya'da büyük skender'in do du u sazlık ve sulak olan ehri adıdır. Urfa'ya bu ismin verilmesi o dönemde Urfa'nın sazlık ve

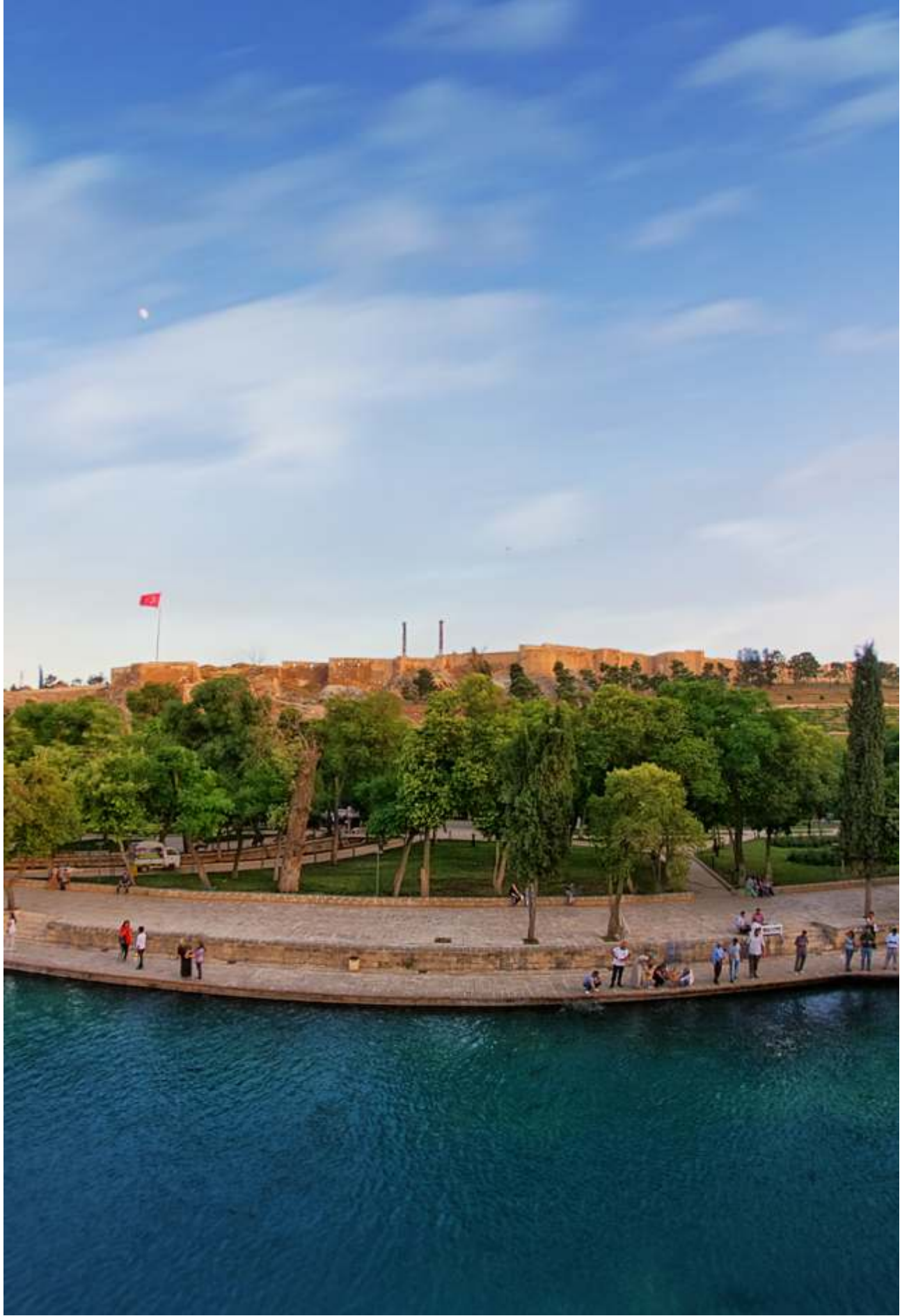


19. Yüzyıl Sonlarında Hz. Yakup Kuyusu

sulak olmasından dolayıdır.

slam'ın fethiyle birlikte "kurtulu "

1. Dünyanın ilk mabedi Urfa'ya ba lı Örencik köyü Göbeklitepe kazı alanında bulunmu tur. Geçmi i günümüzden 12.000 yıl öncesine dayanmaktadır. Aynı ekilde Balıklıgöl civarında bulunan Balıklıgöl heykelinin geçmi i de aynı tarihleri göstermesi bu anlamda önemlidir.
2. So matar gök cisimlerinin kutsal sayıldı ı putperest bir inanç olan "Pagan" inancının en önemli ehirlerinden biridir. "So matar" kelimesi, Arapça "ya mur çar ısı" anlamındaki "Suk el-Matar" sözcü ünden gelmektedir. Tektek Da ları'nın kı ın bol ya mur alan bu bölgesinde bulunan çok sayıdaki sarnıç ve kuyuda biriktirilen sular, da larda otlatılan koyun ve keçi sürülerinin yaz aylarındaki su ihtiyacını kar ılamakta idi. Bu özelli inden dolayı köy, günümüzde "Ya murlu" adıyla da anılmaktadır.
3. Urfa ile ili kisi olan Peygamberlerin hayat hikâyelerine baktı ımızda kısaca öyledir. brahim Peygamber ate le sınanmı tır, ate (SU) olmu tur. Yakup Peygamber karde i ys'in kendisini öldürmesinden korkarak Harran'a gelmi kuyu (SU) ba ında dayısı Laban'ın kızlarıyla tanı mı ve evlenmi tir. Hz. Musa Mısır'da bir Kıptiyi öldürmü , kaçarak Harran'da uayp ehri'ne gelmi . Kuyu ba ında (SU) uayp Peygamber'in kızı ile bulu up evlenmi tir. Hz. Eyyup, ma arada çile çekmi , aya ını yere vurarak ifalı suyun çıkmasına vesile olmu tur.



ANLIURFA KALES VE BALIKLIGÖL • 2012 • Mustafa AKGÜL

ANLIURFA YÜZME SPORU TARİHİ



Fuat ASLAN

1951 anlıurfa Doğumlu Milli Yüzücü



Osman Çiftbudak Arşivi

anlıurfa'da yüzme ve su topu sporlarının gelişmesinde Halil-ür Rahman (Balıklıgöl) ve Aynzeliha göllerinin etkisi olmuştur. Yazın sıcak aylarında bu göllere serinlemek amacıyla giren gençler, zamanla yüzmeye olan ilgilerini spora

dönüştürmüşler ve kendi aralarında yarışmalar düzenlemişlerdir.

Aynzeliha gölü, 52 metre uzunluğunda, 31 m. genişliğinde ve çevresi düzgün tarlarla örülmüş bir havuz görünümündedir. Derinliği, kenarlarda 0.75 cm., ortalarında 2,5 m.'yi

bulan bu göl, yakınındaki Halil-ür Rahman gölü gibi doğal bir göl olup yeraltından çıkan kaynak ile beslenmektedir. Her iki gölün İbrahim Peygamberin ateşe atılması sırasında olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle göllerde yayılan sazan cinsi balıklar



1960'lı yılların Urfalı yüzücülerden bir grup. Ayaktakiler soldan sağa: Halit Eren,, Fuat Aslan, Mehmet Çoban, Osman Çiftbudak, Oturanlar soldan sağa:,,, Mehmet Tuz.

halk arasında kutsal kabul edilmekte ve yenilmemektedir. Gölün sıcaklığı yaz-kış 13 derecedir.

Yüzmenin bir spor olarak ilgi görmeye başlaması üzerine, 1942 yılında Aynzeliha Gölü'ne yarışlar için 5 kulvar yapıldı ve su topu müsabakaları için karlıkları açılarak banyoların tellerle kaleler kurulmuştur. O dönemin ünlü yüzücülerinin Muhacir Muzaffer, Necip İbrahim Müslüm, Hüseyin Doney, Abdurrahman Aloğlu ve Müslüm Tokgöz (Damarsız Müslüm) olduğu bilinmektedir. Bunlardan; Damarsız Müslüm; Urfalıların tabiri ile "tumma" yani su altında yüzme-dalma yarışmasında 80.m ile 1.olmuştur.

1946 yılında yerel takımlardan Uyanıspor ile Halkspor arasında yapılan su topu maçını 3. Cumhuriyetkanı Celal Bayar da izlemiştir.

1953 yılından itibaren İl Spor Müdürü Selim Deliloğlu'nun teşvikiyle yüzme sporu gittikçe gelişti ve 1953-1960 arasındaki dönemde çok iyi yüzücüler yetişmiştir. 100 m. kelebek ve kurbağalamada Halil Doğan (sotçu) Türkiye rekoru kırarak, 200 m. kelebek ve sırtta Osman Çiftbudak Türkiye üçüncüsü olmuştur.



Soldan sağa; Osman Alkan, Halit Eren, Osman Çiftbudak.

Bu dönemde, faaliyet gösteren Gençlikspor, Akanspor ve Beşiktaş Kulüplerinde Cemal Çiloğlu, Halil Kaytan, Hanifi İnal, Kara Mehmet, Mahmut Mermer Kaya, Yusuf Akçar, Reşit Elçi (Siyaset), Sait Demirkol, Nihat Kürkçüoğlu, Fethi Çankaya, Sami Eren, Ahmet Sönmez, Mustafa Atlı gibi başarılı bir çok sporcu yetişti ve bu sporcular mahalli yarışmalarda başarılı dereceler yapmışlardır.

1964 yılında Urfa Yüzme Ajansı Mustafa Dişli, Osman Çiftbudak ve Urfalı gençlerin kurulmasına öncülük ettiği Balık Yüzme Hissas Kulübü faaliyete geçmiştir ve saygın Çiftbudak'ın antrenörlüğünde bu kulübün çatısı altında yüzme ve su topu dallarında çok sayıda sporcu Urfa'ya kazandırılmıştır. Anlıurfa yüzme sporuna büyük emekleri geçen Osman Çiftbudak ayrıca, 1970-1985 yılları



Urfa Yüzme takımı İstanbul'da. Ayaktakiler soldan sağa; Sami Eren, Hüseyin Cavcı, , Osman Çiftbudak, Mehmet Çoban, Hanifi İnal, , Oturanlar: Halit Eren, , Fuat Aslan, Mehmet Polat, Halil Mavigöz (Emino Halil),

arasında anlıurfa Gençlik Spor I Müdürlü ü yapımı , Türkiye ampionalarında yüzme ve su topu hakemli inde bulunmu tur.

Artık Urfalı yüzücülerin ba arıları Türkiye çapına yayılmaya ba lamı tır. Yüzme sporuna 1960 yılında 9 ya nda ba layan Fuat Aslan aynı yıl stanbul Burgaz adasında yapılan Türkiye yüzme ampionasına katılmı ve gençler serbest kategorisindeki ilk yarında 2. olmu tur. Aynı gün yapılan gençler 100 m. kelebek finalinde Urfa'dan Hüseyin Cavcı, Adanalı ünlü yüzücü Ayhan Karata 'a 75 m. de 25 m. fark atmaya ba armı , ancak daha sonra temposunu dü ürmeye ba layınca yarı kulaç kulaca bitmi tır. Kulvar hakemleri, Hüseyin Cavcı'nın 1. oldu unu belirtmelerine ra men, ba hakemin kararıyla Ayhan Karata 1. sayılmı ve yeni Türkiye rekorunu kırmı tır. Böylece 1 saniye farkla ikinci olan Hüseyin Cavcı rekoru elinden kaçırmı tır. Evli ve üç çocuk babası olan Hüseyin Cavcı tablacılık yaparak geçimini sa layan dar gelirlili ve çok sigara içerdii. Mali durumunun yerinde olması ve sigarayı içmemesi



Soldan sa a: Halit Eren, Mehmet Karahan, Fuat Aslan, Mehmet Çoban, Osman Çiftbudak.



Mehmet Tuz (Soldan birinci sırada)14-16 A ustos 1974 yılında Atina'da yapılan yarışmalarda Türkiye Gençler Milli Yüzme Takımında.



Spor yazarı Gündüz Kılıç 1958 yılında Aynzeliha Gölü'nde Osman Çiftbudak'ın Antrenmanında saat tutarken.

halinde bu de erli sporcu, Türkiye'ye çok yeni rekorlar kazandırabilirdi. Aynı gün 200 m. kelebekte Osman Çiftbudak 2. olmu tur.

1960-1965 yılları arasında ilimizde 40 civarında olan yüzücü sayısı , 1965-1972 yılları arasında 70 sporcuğu geçmi tir.

1960-1972 yılları arasında Adana, Hatay, Bursa, Konya ve stanbul da yapılan ampionalardaki Kurba lama Sitilde; Hanefi nal , Süleyman Çi dem, Osman Alkan, Yusuf Ziya Ya ar, Sabri Fener, Sadreddin Yüce, Kadir Dede, Kelebek Sitilde; Hüseyin Cavcı, Sayit Demirkol, Ahmet Sönmez, Fuat Aslan, Celal Ay, Sırtüstü Sitilinde ; Mehmet Çoban, Fuat Aslan, Mehmet Tuz , Mustafa Atlı, Mehmet Polat, Hanefi nal, Serbest Sitilde ; Mehmet Çoban,



Mehmet Tuz.

Mehmet Tuz, Mehmet Polat, Yusuf Ziya Ya ar , Süleyman A ık, Mustafa Atlı, Hasan F.Hayırlı, Celal Ay, Abdulkadir Aslan, Halit Eren , Mehmet Gürcü ve Fuat Aslan ba arılı dereceler yapmı lardır.

1963 yılında Hatay da yapılan grup yüzme ampionasında 100-200 ve 400 m. serbestte Mehmet Çoban , 100 m. kurba alamada Süleyman Çi dem (erkek), 1500 m. serbestte Halit Eren, 100 ve 200 m. kelebekte Fuat Aslan, 100 m. sırtüstünde Mehmet Polat 1. olmu lardır. Bu ampiona sonunda Urfa takım halinde Adana ve Hatay'ı açık puan farkıyla geride bırakarak 1. olmu tur.

1966 yılında Adana'daki Türkiye yüzme ampionasında 100 m. sırtüstünde Mehmet Çoban 1., 200 ve 400 m. serbestte Fuat Aslan 2., 100 m kelebekte Fuat Aslan 2., Celal Ay 3., 1500 m. serbestte Halit Eren 3., 200 m. karı ık ferdi Fuat Aslan 2. olmu tur.

1967 yılında Milli takıma ça rılan Mehmet Çoban spanyanın Barselona kentinde yapılan Avrupa ampionasında Türkiye'yi temsil etmi ve Galatasaray Kulübüne transfer olarak bu kulüpte l yıl yüzümü tür.

1968 yılında zmir'de yapılan Türkiye ferdi yüzme ampionasında 200 m. sırtüstün- de Fuat Aslan 2.46.00

ile 1., Mehmet Tuz 100 ve 200 m. sırtüstünde 2. olmu tur.

1969 yılında stanbul da yapılan Türkiye ampionasında 100 ve 200 m. sırtüstünde Fuat Aslan 1., Mehmet Tuz 2. olmu tur.

1974 yılında, Mehmet Tuz milli takıma ça rılmı ve Atina'da yapılan Balkan Yüzme ampionası'nda 200 m. sırtüstünde 2.44.00 ile Türkiye rekoru kırarak 8. olmu tur.

Fuat Aslan, 1970 yılında 28 km.lik Uluslararası yüzme maratonu müsabakası için milli takıma seçilmi tir. Bu müsabakaya Romanya dan 4, Yunanistan dan 3, Bulgaristan dan 4 sporcu, Türk milli takımından da; Fuat Aslan, Erdal Acet, Ersin Aydın, Amerika dan Milli takıma ça rılan Bara Özkök'le birlikte 7 ki i katılmı tir. Pendik - Burgazada – Burgazada – Fenerbahçe koyu arası olmak üzere 2 etaptan olu an bu maratonda; Fuat Aslan, 1. etap da 5., 2. etap da 7., genel klasmanda 7 saat 11 dakikalık derece ile Avrupa 6.sı olmu tur. Erdal Acet 'in 1. oldu u bu yarı mada, Türk Milli Takımında en iyi 2. dereceyi Fuat Aslan yapmı tir.

Ba arılı dereceleriyle yüzme kulüplerinin dikkatlerini çeken Fuat Aslan'a 1970 yılında ilk transfer teklifini Galatasaray Kulübü yapmı , ancak

stanbul Yüzme Httis Kulübü'nün teklifi daha cazip oldu undan bu kulübe transfer olmu ve 5 yıl içerisinde su topunda 3 ampionluk ya amı tir.

anlıurfalı yüzücüler 1960 ve 1970 yılları arasındaki Türkiye su topu maçlarında önemli ba arılar sa lamı lardır.1964 yılında Konya da yapılan grup maçlarında gençlerde; Adana , Hatay ve Konya'yı yenerek 2. ligden 1.lige çıkmı lar,1965 yılında 'stanbul' da yapılan ve 'stanbul Yüzme Httis Kulübü'nün (Y K) 1. oldu u Türkiye 1. ligi Gençler su topu ampionasında Galatasaray'ı 5-2 yenerek 3.olmu lardır. 1966 yılında 'stanbul da Galatasaray Kulübünün birinci oldu u ampionada 'Y K' nü 4-2 yenerek yine 3. lük elde etmi lerdir.

1967 yılında ba layan deplasmanlı sutopu ampionasında ilk maçını tecrübeli Adana Demirspor'la 'Urfa' da yapan Urfa takımı 2.devrenin sonunda 4-0 galip duruma gelmi , rakip

oyuncular suyun çok so uk olmasına dayanamadıklarından "konyak"içerek ısınmak istemi ler, ancak dayanamayıp maçı yarıda bırakmak zorunda kalmı lardır. Bu maça olan ilginin Urfa yüzme tarihinde çok önemli bir yeri vardır. lgi o kadar fazlaydı ki, seyirciler yer olmadı ı için maçı Aynzeliha adasını birbirine ba layan köprüden de izliyordu. Maç sırasında büyük bir gürültü ve çı lıklar duyuldu. Köprü a ırlı a dayanamayıp yıkıldı tı. Birçok insan suya dü mü tü.

Görüldü ü üzere 'anlıurfa'da 30 yıllık parlak bir geçmi i bulunan yüzme sporu, 1972 yılında Aynzeliha gölünün Belediye tarafından yüzmeye kapanmasıyla maalesef sona ermi tir.

u anda Kapalı Spor Salonu'nun kuzeyinde yer alan 50 m.'lik olimpik yüzme havuzunun temeli 1959 yılında atılmı , uzun yıllar temel atıldı ı ekliyle kalan bu havuz ancak 1981 yılında tamamlanabili tir. Kı aylarında da

yüzülebilmesi için projede dü ünülen ısıtma sistemi gerçekte tirilememi , atlama kulesi, trampren ve depar yerleri yapılmadan havuz hizmete açılmı tir. 30 yıldan fazla geçmi i olan bu havuz, sadece serinlemek ve ticari amaçla kullanıldı ndan maalesef beklenen yararı sa layamamı , yüzme ve sutopu dallarında sporcu yeti ememi tir.

Urfa'daki yüzme sporunun eski parlak günlerine dönmesi için, sporcuların yaz kı , gece gündüz antrenman yapabilecekleri kapalı bir yüzme havuzuna kesinlikle ihtiyaç vardır. Bu sa lanmadan eski ba arılar beklenemez.



GÜNDOZ GÖZÜ İLE
ANADOLUDA SPOR

MUNBIT TARLALARDA HALA KARA SABANLA ÇALIŞAN TEŞKİLATIMIZIN HÇYÜZÜ

— 18 —

BALIKLAR ve İNSANLAR

URFA

VİLİYET MERKEZİ NUFUSU: 99.895

VİLİYET NUFUSU: 347.712

1958 BİDEN TERBİYESİ BÜTÇESİ: (387.407) lira

BÖLGE KADROSU: Muhasebeci, ayıncısal memuru, odanı, beledi.

BÖLGE TENİSİLERİ: Kapalı ve açık tribünü bir stad. (Duvar hiç yok) yurama havuzları olarak kullanılan tabii bir göl.

VİLİYETTE KULÜP ADEDİ: 6 birimel hürme, 4 lünel hürme kulübü.

KULÜPLERE YARDIM: Senebe bimer lira.

AJANLIKLAİN SENELİK BÜTÇELERİ

Spor kulü 300liralık Malzeme Futbol 3.200 lira 3.000lira Atletizm 2.500 * 1.500 * Güreş 1.500 * 1.000 * Atıcılık 1.000 * 800 * Su sporları 1.000 * 1.000 * E. ayınlar 1.600 * 1.000 *

Futbol, su sporları, atıcılık branşlarının ajanları ve faaliyetleri var. Sporatif ayıncıların ajanı var. Faaliyet yok. Atletizm ve güreşin de ajanları var ne de faaliyetleri. Atıcılık branşında (240) ar lira sarraf kazanç alıyorlar. Bölge Müdürlüğü yok. Muhasebeci vakület ediyor.

SİREME gibi vucudlu, kırmızı saşeyolu genç yüzücü gölün kenarındaki yüksek bir ağacın en tepesinden yay lanarak kendini suya kayıverdi... İttakiki bir Tarzan saşeyolu gibiydik. İltirazı ervele e suya atılmak için etrafta pek çok olan müstecilerden ve marulculardan muzır tapetleri, marul yaprakları alarak avuç avuç serpiştirdik. Her serpişimizde belki de yüzüreriz belki birbirinin üstünden kayarak atıldıklarımıza hücum etmişlerdi. Hayatında bu kadar hababaltık ve karışık bir balık teallığı görmemişim doğrudan... Duran Urfa'nın meşhur Balıklı gölünde. Urfa'nın göldeki balık bolluğunu anlatmak için «Gölde sudan çok balık vardır» diyorlardı. Balıkları tutmak göndü, beslemek ise sevgi sarıyıldığından bu mübarek mahallükün de gölün kırsındaki caminin önünden eğilip sades ablatınan ellerine suyla beraber balıklar da geliyordu... Senebe sarısı bu gölde bir tek balık tutan, bir tek bölge sarar verren olmama... Yalnız anlatıldıklarına göde bir yuhaneş suları İttaz edimleri düşünüyüp birkaç balık tutup giderken atınan ayığı tekezermiş ve sararının kahşının tadına çarpan kafatları yatlayıvermiş İttaz bu gölde, balıklarla parşarak ve İttaz yümüşeyi onlardan öğrenerek yetilmiş. Türkiye yüzme birimçiliklerinde pek İttaz derceceler almış Osman Çiftödağın gösterilerini saşeydyorduk O her suya girişinde mayosunun arka cebine bir parç ekmiş koyarmış. Sonra suya atılayıp sırtüstü kalarak balıkların suu saşaz rahat vemetlerini bekler-

NEMRUT KALESİ

GÖLDEKİ balıkların dokümanlıklarının atebelatan anlatan güzel bir etnan var... Urfa'nın ortasında bir tepes üzerindeki bilinen kaç sarılı tarihi kafatin görünüşü pek muhtemeldir. Binlerce sene evvel, hatırlığı, katır habillüğü hâlâ gündük konuşmalarımızda mısıl gibi gevece (Nemrut) bu kalaya hakim olmuş Bir gün falan bir Nemrutla «İttaz günlerde doğacak bir etrek soçul ilerde siz dışılacaksınız» der. Fenn hâlde konuşulmuş Nemrut o günlerde doğan bilinen etrek çocuklar tutuşup kestirir. Bu sarıarda İttaz retil İttazım Hayırdıllık dünyaya gelir ve anesini tarşınan bir mağazaya saşınanır. Amesül tutarlar İttaz kence ederler. Fakat katıncıcağ ve İttazın yerini söylemez. İttazın yeşil ovamın safkan ceşantıları sül leriyle beslerler. Fakat yitimi yapna gelince yakalanır. Nemrut onsaşta yakmaları için emir verir. Lâkin Nemrudun İttazı (Aşır - Zeliha) İttazımın' aşık olur. Babasına: «Nemrud ondan evvel sene aşık diye saşvarır. Kalenin dibine katıncılar tarafından İttazın odunlar yığıdır. » Deremı var



[SAMI ÖNEMLİ] Balıklı gölünde Urfa'lı yüzücüler antrenmanlarını balıklarla yarışarak yapıyorlar... Yukarıdaki resimde, arkadaşlarımız Gündüz Kılıç, bir yüzücüyü kronometre tutarken görüyoruz...



[SAMI ÖNEMLİ] Yukarıdaki resimde, Bölge Müdür Vekili, arkadaşlarımız futbolcularını tanıştırıyor... Antrenman yapularını mevcudu ancak resimde görüldüğü kadardı...

Gündüz Kılıç'ın 1958 yılında Urfa Yüzme Sporü ile ilgili dizi yazılar kaleme aldı ı Milliyet Gazete kupürü.



Balıköl'de balık besleme • 2010 • zzet ARAN

URFA SU SPORLARI TAR H NDE EFSANE B R S M OSMAN Ç FTBUDAK



Yrd.Doç.Dr.A.Cihat KÜRKÇÜO LU
Harran Üniversitesi fen-Ed.Fak.Ö r.Üyesi



Burhan Akar ve Osman Çiftbudak Ar ivi



Cihat Kürkçüo lu, 18 Mayıs 2012 tarihinde Osman Çiftbudak'ı evinde ziyaret etti i sırada.
(Fotograf:Burhan Akar)

Yazının ba lı nı okuyunca "Urfa' da Su Sporları da mı varmı ?" sorusunu içinizden geçirdi inizi tahmin ediyorum. Bir deniz ehri olmayan, büyük bir göle sahip olmayan Urfa'da nasıl olur da su sporları tarihi olur. İmdi Atatürk Barajı Gölü var, Birecik Barajı Gölü var, yüzme havuzları var. 1942 yılından 1970'li yılların ba larında bu göller yoktu ve bu tarihler arasında Urfa'da yaygın olan yüzme sporu Aynzeliha Gölü'nde sürdürülüyor, burada yeti en sporcular Türkiye rekorları kırıyordu.

Urfa su sporları tarihi ile ilgili bilgileri, bu spora 1960 yılında 9 ya ında iken ba layan Milli Yüzücü Sayın Fuat Aslan'ın kaleminden dergimizin sayfalarında okuyacaksınız.

Ben bu yazımda; Urfa yüzme sporuna uzun yıllar emek vermi , gençlerin ke fedilmesinde ve yeti mesinde büyük çabalar sarf etmi , onları bir ö retmen, bir a abey kimli i ile kanatlarının altına almı Sayın Osman Çiftbudak'ı anlatmaya çalı aca ım.

Her iki yazı anılara dayandı ı için tarihlemelerde, rekorlarda olu a bilecek hataların ho görü ile kar ılanmasını diliyorum.

18 Mayıs 2012 tarihinde de erli fotograf sanatçısı dostum, anlıurfa l Kültür ve Turizm Müdürlü ü Kent Ar ivi sorumlusu Burhan Akar ile birlikte Sayın Osman Çiftbudak'ı evinde ziyaret ettik. Osman Bey ile Urfa su sporları üzerine geni bir sohbetimiz oldu. Bu konudaki özel albümlerini inceleyerek fotoğraflar çektik ve bu yazı ortaya çıktı.

Osman Çiftbudak 1935 yılında Balıklıgöl'ün hemen kuzeyindeki Yeni Mahalle'ye ba lı Güllüo lu sokakta do mu . Evlerinin Aynzeliha ve Halilür Rahman göllerine yakın olması kendinin yüzme sporuna ilgi duymasına neden olmu . 18 ya ına kadar babasından habersiz yaptı ı kaçamaklarla Aynzeliha gölünde yüzmeye ba lamı . Ancak o yıllarda çok zayıf bir vücuda sahip oldu u için yüzme i ini bir spor olarak de il, serinleme amaçlı olarak yapmı .

Vücudu o kadar zayıfı ki, o yıllarda Erkek Sanat Enstitüsü'nde okurken (Bu günkü Endüstri Meslek Lisesi) ikinci kattaki sınıfına çıkmak için birinci katta nefeslenmek, dinlenmek zorunda kalıyordu .



Soldan sa a; Mehmet Tüz, Osman Çiftbudak, Sabri Fener.



Osman Çiftbudak, Fenerbahçe'nin efsane futbolcusu, spor yazarı Lefter Küçükandonyadis'i Aynzeliha Gölü'nde kayıkla gezdirirken.



1958 yılı 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı törenlerinde Urfa Valisi Kadri Ero an Osman Çiftbudak'a başarılarından dolayı Takdirname verirken.

Dünyaca Ünlü Yüzücü, Olimpiyat ampionu JOHNNY WEISMULLER'in Hayatını Okuduktan Sonra...

Osman Çiftbudak 17-18 yaşlarında Olimpiyat ampionu Johnny Weismuller'in hayatını okuduktan sonra yüzmenin bir spor ve vücut geliştirme aracı olduğunu anlamı. Oniki serilik Tarzan filmlerinden ilkinin 1932 yılında çeviren, 40'lı, 50'li yıllarda sinemalarda giye rekorları kıran Tarzan filmlerinin kahramanı Johnny Weismuller'in zayıf bir vücuda sahip olduğunu, sağlıklı bir vücuda kavuşabilmesi için doktorların kendisine yüzmeyi tavsiye ettiğini, bu tavsiyeyi yerine getiren Johnny'nin hem sağlıklı bir vücuda kavuştuğunu, hem de bu spor dalında olimpiyat rekorları kırdığını öğrenmiş. Böylece kendisi de vücut geliştirme ve spor amacı ile yüzmeye başladı.

İlk Kez Bir Kulüpte Lisanslı Yüzücü Oluyor...

1954 yılında Urfa'da önce Beşiktaş Kulübü'nün Yüzme ve Sutopu şubesi vardı. Sonra Gençlikspor Kulübü de bu şubeleri kurdu.

Osman Çiftbudak 1954 yılında bir gün Aynzeliha gölünde yüzerken, Urfa'da Beşiktaş Kulübü yöneticilerinden Kemal Dodanlı'nın dikkatini çekti. Kemal bey, yüzme yeteneğini gördüğü Osman Çiftbudak'a "Gel sana yüzme kulübümüzde sporcu

lisansı çıkartalım ve kulübümüzün yüzücüsü ol" diye bir teklifte bulundu. O da bu teklife; "Kemal abi, ben yüzmeyi vücudum dirençli olsun diye yapıyorum" diye cevap verdi ve teklifi kabul etmeye cesaret edemedi. Ancak Kemal Bey kendisinin peşini bırakmadı ve teklifini defalarca tekrar etti. Osman Çiftbudak sonunda bu teklife evet dedi ve Urfa Beşiktaş Kulübü'nün lisanslı yüzme sporcusu oldu.

Lisanslı sporcu olarak Aynzeliha gölünde antrenmanlara başladı. Kurba alama, serbest, sırtüstü ve kelebek branşlarında yüzüyordu. Bir gün antrenmanda kendisini denemek için o yılların iyi bir yüzücüsü olan Ahmet İli ile yarıştı. İki kişi birlikte suya atıldılar. İlk yüz metrede Ahmet'i geçtiğini gördü ancak buna ihtimal vermedi ve Ahmet'in kendisine bir tur attığını düşündü. Devam etti. Ancak sonraki turlarda Ahmet'i geçtiğini anladı. Bu olaydan sonra kendisine güven geldi ve yarışmalara katılmaya karar verdi.

Urfa Dışında İlk Müsabakaya Katılıyor...

1954 yılında Adana Atatürk Yüzme Havuzu'nda Urfa takımı ile Türkiye ampionasına katıldı. Bu yarışmada Urfa takımından kendisi ve rahmetli Cemal Çiloğlu Türkiye 6.'sı oldu. Bu belki iyi bir derece de idi. Ancak kendisine güven gelmişti. Nitekim 1956 yılında İstanbul'daki Türkiye

ampionasına katıldı. İnanılmaz Türkiye üçüncüsü oldu.

Osman Çiftbudak bu dereceleri alırken babası ve annesi yüzmesine taraftar de idi. 1957 yılında Urfa Valisi Kadri Ero an başarılarından dolayı kendisini ödüllendirmişti, Bunu üzerine babası annesine; "Hanım, yüzme kötü bir şey olsa memleketin valisi o lumuza ödül verir mi? Demek ki o lumuz iyi bir şey yapıyor. Bırakalım bundan böyle rahatça bu sporu yapsın" demiştir.

Halil Doğan'ı (Halil İtöçü) Ke f ediyor.

Halil Doğan yüzme sporuna 1958 yılında serbest stilde yüzerek başladı. Bir defasında Osman Çiftbudak, Halil'e "Sen hep serbest stilde yüzüyorsun. Bir de kurba alama'yı denesene" diye bir teklifte bulundu. Halil, kurba alama yüzmeye başladı. Osman Çiftbudak Halil'in kurba alama stiline o yıllarda Türkiye'nin en ünlü yüzücülerinden Engin Ünal'ın stiline benzediğini ke fetti ve Halil'e; "Bundan böyle sana serbest yüzme haram. Artık sen kurba alama yüzeceksin" dedi. O yıllarda Urfa'da en iyi kurba alama yüzen "Siyaset Re it" lakabındaki Re it Ölçü idi. Önce o kararı çıktı ve Halil'in serbest stilde daha başarılı olacağını söyledi. Ancak Osman Çiftbudak'ın ısrarları sonucunda Halil İtöçü Kurba alama stiline yüzmeye başladı.



Urfa Yüzme Takımı 1958 yılında İstanbul Burgazada yüzme müsabakalarında. Soldan sağa; Fethi Çankaya, Ahmet nal, Osman Çiftbudak,, Halil Do an (sotçu), Abdullah Topalo lu, Re it Ölçü (Siyaset Re it), Kadir Ölçü, Mehmet Kurt, Kafile Ba kanı Yüzme Ajanı brahim Alay.

Halil Do an, yüzmeye başladığı ilk yıl (1958) Adana'daki Türkiye ampionasında Kurba alama stilinde 5 salise farkla Türkiye ikincisi oldu ve Osman Çiftbudak'ın haklılığı belgelendi. Ancak bu yarışmada Halil'in hakem oyunu ile birinciliği kaybettiğine inanılıyordu.

Aynı yıl Osman Çiftbudak Halil Do an ile birlikte Urfa'dan Milli takıma seçildi.

1959 yılında Türkiye birincilikleri yine Adana'da oldu. Urfa takımı yarışmalara katılmak üzere kafile Başkanları brahim Alay ile Adana'ya gitti. Bu kez, Halil'in birinci geleceğine kesin gözüyle bakılıyordu. Ancak olumsuz bir olay yaşandı. Halil yarışacak sporcuların listesine alınmamıştı. Bunu duyan Osman Çiftbudak Adana Bölge Müdürü'nden bunu sebebini sordu. "Halil'in lisansı sahte" yanıtını aldı. Osman Çiftbudak, geçen yıl hakem oyunu ile 5 salise farkla birinciliğini elinden alınan Halil'in bu kez masabaşında diskalifiye edilmek istendiğini anlamıştı. Bu haksız oyuna çok sinirlendi ve Halil'in lisansını alarak Yüzme federasyonu Başkanlığı'nın huzuruna çıktı. "1958 yılında 5 salise farkla ikinci olan Halil Do an'ın lisansı o yıl sahte değil de bu yıl mı sahte oldu? Adana Bölgesi bu çocuğun birinci

geleceğinden çekiniyor ve kendisini diskalifiye etmek istiyor. Halbuki öldürmüştünüz, halbuki Halil'i müsabakaya sokmamı istediniz" dedi. Federasyon Başkanı ikna oldu ve Halil yarışmaya girdi. 100 m. kurba alamada ve 100. kelebekte Türkiye rekoru kırdı. Bu rekorlar Türkiye'de ancak 5 veya 6 yıl sonra İstanbul Yüzme Hissas Kulübü'nün genç yüzücülerinden olan ve Alman antrenörler tarafından

çalı tırılan Uur Çilingiro lu tarafından kırıldı.

O yıllarda bu gibi sporculara Valilik ve Belediye gibi kurumlardan destek de söz konusu değildi. Seyyar satıcılık yapan Halil geçim sıkıntısı yüzünden yüzme sporuna devam edemedi ve bırakmak zorunda kaldı. Hayat devam edebilseydi Avrupa çapında bir yüzücü olurdu.



Urfa'lı Gazeteci Hüseyin KIRCALI'nın Milliyyet gazetesindeki haberi

Balık Yüzme htisas Kulübü Kuruluyor...

1964 yılında Urfa Yüzme Ajansı Mustafa Di li, Osman Çiftbudak ve bir grup genç Be ikta ve Gençlikspor Yüzme ubelerini birle tirerek Balık Yüzme htisas Kulübü'nü kurdular. Bu Kulüp stanbul'da düzenlenen Sutopu müsabakalarında Galatasaray'ı (5-2) ve stanbul Yüzme htisas'ı yenerek Türkiye Üçüncüsü oldu. Adeta yer yerinden oynandı. Aynzeliha gölünden, balıkların arasından gelen Urfalı gençler o müsabakalarda büyük alkı aldılar. Osman Çiftbudak anılarını anlatırken bu olayı çok önemsiyor ve öyle diyor: "Su Topu sporu sporların en zor dalıdır. Balıklıgölden gel, stanbul'da üçüncü ol. Bu olay Galatasaray Futbol takımının UEFA Kupasını kazanması gibi bir eydi" diyor.

Balıklığöl'de yeti ip Türkiye rekorları kıran Urfalı yüzücüler Ulusal basın ilgisini çekmi , 1960'lı yıllarda ulusal gazetelerin spor yazarlarından Gündüz Kılıç, Lefter Küçükandonyadis, Kadri Aytaç ba ta olmak üzere daha bir çok yazar Urfa'ya gelerek Balıklığöl'ün efsane gençlerini gazetelerinin sütunlarına ta imı lardır.

Osman Çiftbudak Mehmet Tuz'un Milli Takıma Alınmasına Öncülük Ediyor...

Mehmet Tuz 1968 Türkiye ampionasında 100 m. gençler sırtüstünde Türkiye üçüncüsü olmu tu. O yıllarda Türkiye üçüncüsü olan sporcular Milli Takıma misafir sporcu olarak davet ediliyordu. Osman Çiftbudak hemen dönemin Yüzme Federasyonu Ba kanı Fehiman Akda ın huzuruna çıktı ve "Balıklığöl'de yeti ip Türkiye üçüncüsü olmak büyük ba arı. Bu çocu u misafir sporcu olarak Milli takıma alır, çalı tırsanız Türkiye ampionu olur" diyerek Fehiman Bey'i ikna etti. Böylece Mehmet Tuz Milli Takıma alındı ve 1970 yılında Atina'da yapılan yarı malarda 200 m. sırtüstü gençlerde 2.44.00 derece ile Türkiye rekoru kırdı.

1965 yılında Yüzme Antrenörlü ü kursuna katılan ve Antrenör olan Osman Çiftbudak bundan sonra antrenör kimli iyle Urfa'daki gençleri hiçbir ücret talep etmeden, fahri olarak e itmeye devam etti. Milli Hakemlik ve 20 yıl Yüzme Federasyonu üyeli i yaptı.

20 yıl İkokul Ö retmenli i yaptıktan sonra 1970 yılında Beden Terbiyesi anlıurfa Bölge Müdürlü üne atandı. Bu görevi sırasında önemli hizmetlerde bulundu.

Osman Çiftbudak 22 yıldan bu yana Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinin her yıl düzenledi i Bo aziçi Kıtalararası Yüzme Yarı ları'na her yıl katılmayı gelenek haline getirdi. Uluslar arası düzeyde, aralarında ünlü yüzücülerin de bulundu u bu yarı malarda 3 kez üçüncülük, 2007 yılında 71 ya ve yukarısı grubunda birincilik kupasını aldı.

Bu yıl 23.'sü düzenlenen bu yarı maya 15 Temmuz 2012 de 77 ya ında katılacak. Ancak bu yıl 60-65-70 ya grupları birle tirilmi . Anla ılan kendisinden 17 ya küçüklele yarı acak. Ancak azimli ve Urfa'ya tekrar bir birincilik getirmeyi hedefliyor. Bu yıl ki yarı manın di er bir önemi de kendisi, iki o lu ve 18 ya ındaki bir torunun katılacak olması. Hedefi 2015 yılında 80 ya ında bu yarı a katılıp iyi bir derece yapmak.

anlıurfa'da Fatih Sultan Mehmet Park'ında yıl boyu sabah yürüyü ü ve spor yapan bu ihtiyar delikanlıyı kaç ki i tanıyor. Onun Urfa Yüzme Sporuna olan e siz hizmetlerini kaç ki i biliyor.

Urfa'da Yapılacak Yüzme Havuzlarına Rekortmen Yüzücülerimizin Adları Verilsin...

Osman Çiftbudak Urfa'da yüzme sporu ile u ra an tüm gençlere bir a abey olarak büyük destek sa ladı. İkokul ö retmenli i yanında Halil Do an (sotçu), Mehmet Tuz, Mehmet Çoban, Fuat Aslan ve Hüseyin Çavcı ba ta olmak üzere adlarını sayamadı ım daha onlarca sporcuya da ö retmenlik yaptı. "Bunların hepsi benim ö rencilerim, hepsinin Türkiye dereceleri var. Mehmet Çoban Galatasaray Kulübüne transfer oldu, Milli Takımla spanya'ya gitti" diyor.

Aradan 40 yıl geçmi olmasına ra men ö rencilerinin ba arılarını büyük bir heyecanla anlatıyor ve onlarla gurur duyuyor. Bir ö retmene yakı ır vefa örne i ile ö rencilerinden Türkiye rekorları kıran Halil Do an ve Mehmet Tuz'un adlarının Urfa'da yapılacak yüzme havuzlarına verilmesini Sayın Valimizden ve Belediye Ba kanımızdan istirham ediyor. Bu teklifi yaparken



Osman Çiftbudak 1958 yılında Heybeliada Yüzme müsabakalarında (Sa ba ta).

kendi adını anmayıp ö rencilerini ön plana çıkarmasıyla büyük bir vefa örne i gösteriyor. Aslında en ba ta bunu kendisi hak ediyor. Kendisine; “Osman abi, siz Urfa’da bu i in lokomotifli ini yaptınız. Onlarca genç yeti tirdiniz. Gençlere sadece yüzme ö reten bir hoca de il, onlara genel kültür, edep, terbiye ö reten bir a abey oldunuz. Bari yüzme havuzlarına üç isim verilsin. Bunlardan ikisi ö rencileriniz Halil ve Mehmet olsun, di eri de siz olun” diyorum. Yüzünde bir mağçubiyet edası beliriyor, susuyor. Ben bu teklifimi Harran Üniversitemizin de erli Rektörü Sayın Prof. Dr. brahim Halil Mutlu’ya buradan sunuyorum:



“Sayın Rektörüm, Üniversitemizin Osmanbey kampusündeki olimpik yüzme havuzuna Osman Çiftbudak Yüzme Havuzu adını verelim ve bu efsane sporcumuzun adını ya atalım. Böylece, Urfa ba rından çıkardı ı bu ba arılı evladına vefa borcunu ödemi olsun”.



Urfa’da yüzme havuzları serinlemek ve e lence amaçlı kullanılıyor. Oysa sadece su sporları amaçlı kı ve yaz kullanıla bilen olimpik bir yüzme havuzu mutlaka yapılmalı, Urfa Su Sporlarında eski muhte em günlerine tekrar dönmelidir.



Osman Çiftbudak'ın “Bo aziçi 2007 Asya'dan Avrupa'ya Yüzme Yarı ı Erkekler 71 ve Yukarı Ya r Grubun'da” kazandı ı Birincilik Kupası.

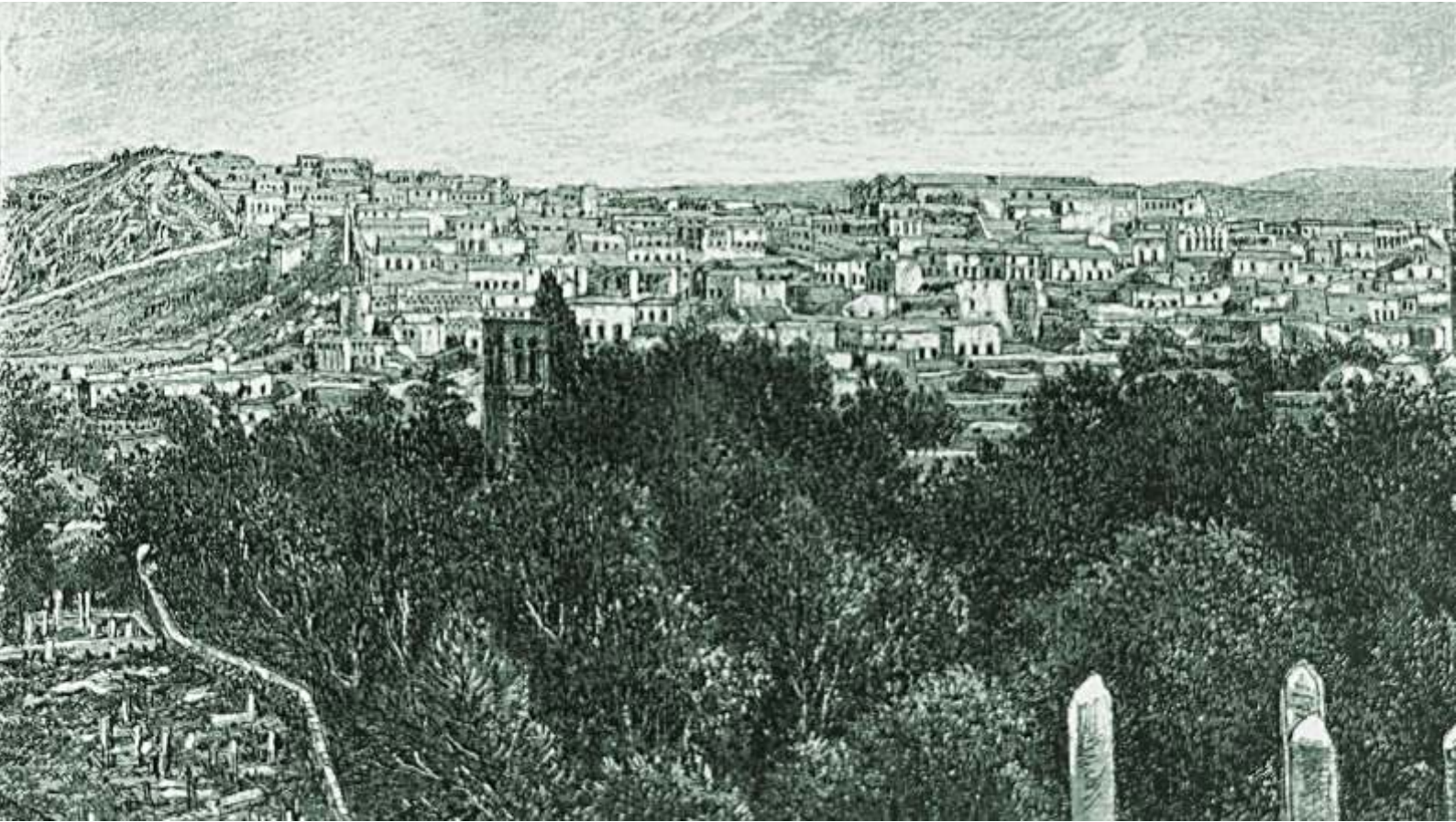


Osman Çiftbudak, “Bo aziçi 2007 Asya'dan Avrupa'ya Yüzme Yarı ı Erkekler 71 ve Yukarı Ya r Grubun'da” birincilik kupasını Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Ba kkanı Togay Bayatlı'dan alırken.

URFA TAR H NDE İLK SU BASKINI VE KRAL ABGAR'IN SARAYLARI



Selahattin E. GÜLER
Yerel Tarih Ara tırmacısı



Kaleden Kente Bakı Çizim: Chantre .

Tarihin Urfa'da kaydetti i ilk su baskını, M.Ö. 132 - M.S. 244 yılları arasında 376 yıl ayakta kalabilmi Edessa Krallı ı⁽¹⁾ zamanında, 201 yılının Kasım ayında meydana gelmi ve o dönemin kronikçileri tarafından canlı bir anlatımla kaleme alınmı tır. Oldukça yankı uyandıran bu olay yerel bir Süryani tarihinde⁽²⁾ öyle yazılmı tır:

"Su baskınının gerçekleşti i sıralarda Edessa tahtında Ma'nu o lu VIII. Büyük Abgar (177-212)⁽³⁾ bulunuyordu. Hiç beklenmedik bir

zamanda kralın büyük sarayındaki su kayna ı gelene i di nde güçlendi ve aniden patlak verdi. Gittikçe yükselen sular her tarafı kaplayıp doldurdu. Sarayın avluları, eyvan ve salonları su içinde kaldı. Bu sahneyi gören Kral Abgar, hemen üzerinde sarayın bulundu u da ın tepesine çıktı ve nöbetçilerin oturdu u yere geldi. Burada ustaların ve i çilerin yanına oturup suların co kun gücünü seyretmeye ba ladı. Di er taraftan da mühendisler ve danı manlar bir araya

toplanmı lar, gittikçe artan sulara kar ı neler yapabileceklerini dü ünüyorlardı.

Sarayın patlayan su kaynaklarının kapaklarından ba ka, geceleyin aniden büyük ve güçlü bir ya mur da ya maya ba ladı. Gece boyu devam eden ya mur suları ve di er sular birbirine katılarak Daysan Nehri'ne (Karakoyun Deresi) do ru akmaya ba ladı. (O sırada nehrin suları Halepli Bahçesi'nden geçip Balıklıgöl'e dökülüyordu).



Hz. İsa'nın mucizevi portresinin yer aldığı mendil'in Edessa Kralı V. Kara Abgar'a sunulduğu gösteren temsili resim

Bu büyük su kitlesiyle taşınan nehrin suları, sarayın merdivenlerine

da tembih etti. Bu arada derenin geni letme çalı maları da başladı; ancak nehir 25 yerdan suları alıp topladı için eski geni likte kalmıyor ve geni li i az geliyordu.

Bu olay geçtikten sonra Kral Abgar kendisine yazlık ve kı lık olmak üzere iki yeni saray yapılmasını emretti.⁽⁴⁾ Kral Abgar'a ait kı lık saray, bugün kalenin üzerinde bulundu u tepeye (Beth Tabara: Nakı lar Evi) in a edildi. Kral, kı boyunca burada kalacaktı. Yazlık saray ise su kaynaklarının (göllerin) yanına in a edildi. Bununla birlikte kralın asilzadeleri de kendileri için kraliyet sarayının yanında Beth Sahraye olarak ça rılan Yüksek Caddede birer bina yaptılar.⁽⁵⁾

Kral Abgar daha sonra, kent nüfusunun artması ve ekonomisinin gelişmesi için, gerek kentte oturanlara ve gerekse köy, çiftlik ve kasabalarda oturan halka be yıla kadar vergi affı çıkardı." (6)

Yazımızın ikinci bölümünü oluşturan selde yıkılımlı Kral Abgar'ın sarayına gelelim. Urfa'nın 4. ve 6. yüzyıldaki tarih ve kültürü ile ilgili kıymetli bir makale bulunan Ernst Kirsten,(7) çizim 26'da Kral Abgar'ın sarayını bugünkü Halilürrahman ve Aynizeliha gölleri



Arjuolu Barsimyan ailesi fertlerinin ortasında sırtında pelerini ile Kral V. Abgar'ın Tasvir Edildi i Mozaik (Foto raf: A.Cihat Kürkçüo lu / 1979)

arasında göstermi tir. Kral Abgar keyfine dü kün biri olmalı ki, muhte em sarayını ehren en güzel yerine in a ettirmi . htimal ki, sabahları uyandı nda sarayının pencerelerinden göldeki balıkları izlemenin zevkini ya yordu.

ngiliz bilim adamı J.B.Segal'e göre Kral Abgar, Balıklıgölleri besleyen pınarların çıktığı yerde büyük ve güzel bir sarayda oturmaktaydı. (8)

Kaynaklar Kral Abgar'ın saray külliyesindeki avlular, portikler, sütunlar ve odaların durumu ve sayıları ile kullanılan mimari tarz hakkında yeterli bilgi vermiyorlar. Buna ra men Kral Abgar'ın sarayının, bu döneme ait bölgede in a edilmi saraylara benzedi ini tahmin ediyoruz. Kral Abgar sarayı, Roma ve ran tarzı ile mahalli tarzın karı mı bir mimaride in a edilmi olmalıdır.

Su baskınının tekrarından korkan Kral Abgar, anla ıldı ina göre 205 yılında, iç kalenin bulundu u tepelerin üstünde yeni kı lık bir saray (Beth Tabara: Nakı lar Evi), yıkılan eski sarayın yerine de yazlık bir saray in a ettirmi tir.(9) Kale tepesi üzerine in a edilen Kı lık Saray'ın önüne ise, birkaç yıl sonra Kraliçe almet'in anısına iki görkemli sütun dikildi. Kraliçe almet, saraydan çıktı nda kar ısında kendisi için dikilen sütunları izliyor ve haklı bir biçimde gururlanıyordu.

Roma imparatorunun dü ününe davet edilen Kral Abgar'ın Roma ziyareti sırasında, sarayları inceledi i ve Edessa'ya döndükten sonra kendi ehrinde de Roma tarzı ile mahalli

tarzın karı mı olan yeni bir saray in a ettirmi olmalıdır. (10)

Krallık sona erdikten sonra Edessa'ya gelen hacılara kralların mermer heykelleri ve saray içindeki balıklı havuzlar gösterilmekteydi. 4. yüzyılın sonlarında Urfa'ya gelen Akitanyalı rahibe Egeria, yukarıda bahsetti imiz yazlık sarayı gezmi , saraydaki Kral Abgar ve o lu Ma'nu'ya ait mermer heykellere ve göldeki parıldayan balıklara hayran kalmı tır. (11)

Bu bilgiden anla ıldı ı kadarıyla Kral Abgar sarayını göllerin üzerine in a ettirmi ve akan suyu bir canlılık ve estetik katması için sarayın içinden geçirmi tir.

Ne yazık ki bu görkemli saraylardan ve içindeki mermer heykellerden herhangi bir kalıntı günümüze ula madı. Günümüze sadece Kraliçe almet'in anısına dikilen 18 asırlık iki görkemli sütun ula tı.



Sikkelere göre çizilen Kral V. Abgar'ın Temsili Resmi

Dipnotlar

- (1) Edessa Krallığı hakkında geni bilgi için bkz. J.B.Segal, Edessa The Blessed City, Oxford University Press, Oxford 1970, bu eserin Türkçeye tercümesi Ahmet Aslan tarafından yapılmı ve Kutsanımı ehir Edessa adıyla 2002 yılında stanbul'da leti im Yayınları'nca basılmı tir.
- (2) Chronica Minora I, Guidi I, Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium, Scriptores Syri I, ed. Rene Draguet, Louvain 1903.
- (3) Bkz. Segal, a.g.e., s. 15 n. 3.
- (4) Chronica Minora I, 2; Ernst Honigmann, "Urfa" maddesi., A, cilt 13, s. 51.
- (5) Bkz. Segal, a.g.e., s. 25.
- (6) Chronica Minora I, s. 3 ve Segal, a.g.e., aynı yer.
- (7) Ernst Kirsten, "Edessa. Eine römische Grenzstadt des 4. bis 6. Jahrhunderts im Orient", Jahrbuch für Antike und Christentum, 6, 1963, s. 170
- (8) Segal, a.g.e., s. 17 ayrıca bkz. Segal 2002 (Ahmet Arslan terc.), s. 49.
- (9) Rubens Duval, "Histoire politique, religieuse et litteraire d'Édesse jusqu'a la premiere croisade", 1891, JA 8, 18: s. 7, 12.
- (10) Mehmet Çelik (ed), Edessa'dan Urfa'ya -1, Atılım Üniversitesi Yayınları No: 25, Ankara 2007, s. 248-249.
- (11) S.E.Güler, Yabancı Gezginlerin Gözüyle Urfa Bölgesi, anlurfa 2009, s. 7-8.



ANLIURFA KABALTI LARI

(SABAT-ABBARA)



Remzi MIZRAK
Kütüphaneci



S.Sabri KÜRKÇÜO LU

anlıurfa sadece evleri de il, evlerin soka a ta an cumbaları ta i çili inin güzel örneklerini gösteren di cephe süslemeleri, kö e sütunçeleri ve hacı kaplılarıyla evlerin di ina da kendine özgü, bir mimari tarz getirmi tir. Urfa mimarisinin bu kendine özgü tarzı iklim ve sosyal ya amin getirdi i hayat tarzıyla da birle ince çok dikkat çeken bölge ve yöreye has mimari bir yapı modeli olu turmu tur. Bu özel yapı modeli; Urfa'da "kabaltı" olarak bilinen, sokakların bir bölümünü kaplayan ve genellikle

üstlerinde konutlar, bazen de dükkân veya ba ka yapıların bulundu u kapalı geçitlerdir¹

Kabaltılar, sivri, basık ve yuvarlak kemerli olup "be ik tonoz"* ve "çapraz tonoz"*** örgü sistemiyle in a edilirler. Kabaltılara genellikle sıcak iklimin hüküm sürdü ü bölgelerde rastlanır.²

anlıurfa, Gaziantep, Diyarbakır, Mardin, Adıyaman, Kilis, Batman, ırnak ve Siirt illerinde yaygın olarak görülmektedir. Kabaltılara Mardin'de "Abbara"*** Siirt'te ise "Sabat"³ ismi verilmektedir.



Yorgancı Sokak Kabaltısı



Urfa, Mardin, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, sokaklarındaki kabaltılar genellikle tonoz örtülü, Diyarbakır, Adıyaman sokaklarındakiler ise genellikle düz ah ap tavanlı-düz kiri lidir.

Güneydo u Anadolu Bölgesi'ne özgü bir mimari eleman olan kabaltılardan, 9 adedi kabaltı ve 5 tanesinde konak kabaltı olmak üzere toplam 14 adedi Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın mimarlık örne i listesinde yer almaktadır.⁴

Bölge illerinin tamamında görülseler de Urfa'daki kabaltılar gerek sayıca fazlalıkları gerekse de estetik görünü leriyle bölgenin en güzel kabaltı örnekleridir. Yo unluk il merkezinde olmak üzere Birecik, Siverek ve Halfeti ilçelerinde de güzel örnekleri mevcuttur. I merkezi, Siverek ve Halfetide tonoz örtülü kabaltılar ço unluktur. Birecik ilçesinde bunlara ah ap tavanlı kabaltılarda eklenir.

Tonoz örtülü bu yapıların alt tarafından herkes geçse de, üstlerindeki yapı özel mülkiyettir. Urfa'da bu anlamda kabaltının üstünü konut olarak kullanan ailelerin ismiyle ünlenmiş ya da bulunduğu sokağın ismini taşıyan çok sayıda kabaltı örneği vardır.

Hacı Abo kabaltısı, Muhtesiplerin kabaltısı, Harrankapı kabaltısı, Ceşirli camii kabaltısı, Ellave kabaltısı, Hızanlı kabaltısı, Halil-ür Rahman kabaltısı, Ocakolu kabaltısı, Hacı Tevfik kabaltısı, Ateşbey kabaltısı, Hacı Hüseyin ailesi kabaltısı, Ermenilerin kabaltısı, Sivrekli Ali Efendi kabaltısı, Arabizade kabaltısı, Abdülvahit kabaltısı, Cin Kuyusu kabaltısı, Hacı Bakırın kabaltısı, Hacı Ramazan kabaltısı, Hacı Ramazan Ailesi kabaltısı, Ali Konak kabaltısı, Köse Halil kabaltısı, İsmail Bey Kabaltısı, Kefiyelerin kabaltısı, Saraçlar kabaltısı bunlara örnek olarak verilebilir.

Birecik ilçemizde de aynı şekilde kabaltının üstünde veya bitişiğinde ikamet eden ailenin ismini veya bulunduğu sokağın ismini taşıyan kabaltı örnekleri vardır. Bunlardan Mirkelam Sokağı kabaltısı ve Asaf Bey Çıkmazı kabaltısı tonoz örtülü, Karababa sokağı kabaltısı, Kure Çıkmazı kabaltısı ve Eski Cezaevi sokağı kabaltısı ahşap tavanlı kabaltılardandır. Kure Çıkmazı kabaltısı Birecik ilçesinin en uzun kabaltısıdır.



Aksoy Kabaltısı



Hızano lu Sokak Kabaltıları

Siverekte kabaltılar "Kantarma" olarak isimlendirilmektedir. Urfa mimarisinde genelde be ik tonozlu olan kabaltılar siverekte aralıklı ta kemerler arasına atılmış a aç direklerle ya da bazalt lentolarla örülmü tür. Alhaslar Kantarması ve Bucaklar Kantarması Siverek kabaltılarının iki önemli örne idir.⁹

Urfa sokaklarına estetik bir görünüm kazandıran, yazın urfanın sica ından koruyan, çocukların gölgesinde oyunlar

oynadı ı, tonoz**** yapının üstünün insanlara mekân oldu u altının ise tüm halkın kullanımına açık oldu u soka ın bir parçası olan kabaltıların, Yorgancı Sokak, Hızano lu Sokak, Sakibiye Sokak, Danburacı Dervi Sokak, Karamusa Sokak, Vatan Sokak, Veli sokak, Örtük Sokak, Ali Köse Sokak, Madenli Sokak, erif Sokak, Tarakçılar Sokak, Rastgeldi Sokak, Cincıklı Sokak ve Pürüz Sokak'ta onlarca örne i bulunmaktadır.

AÇIKLAMALAR

- * Be ik tonoz: enine kesiti yarım çember ekinde olan tonoz; yarım silindir biçimindeki tonoz.
- ** Çapraz tonoz: iki be ik tonozun dik açı yaparak kesilmesi durumunda oluşan dikdörtgen iki be ik tonozun dik açıyla kesilmesi mesinden oluşan tonoz biçimi.
- *** Abara: Köy evlerinde iki direk arasında kalan boşluk.
- **** Tonoz: Yun. Biçimi alttan içbükey olmak üzere ta ya da tu la ve harçla örülmü yarım silindir biçiminde tavan; bir kemerin aralıksız olarak devam etmesi ile meydana gelen örtü sistemi

DİPNOTLAR

- 1(Akpolat:192,1999)
- 2(Akkoyunlu:10,1989)
- 3(Siirtte tespiti...:32,2003)
- 4(<http://wowturkey.com/>)
- 5(Güzel:11,1991)
- 6(Ergin:90,2007)
- 7(Akpolat:194,1999)
- 8(Cumhuriyetin 75. yılında Birecik:84, [Y.T. Yok]
- 9(Özgültekin:264:2003)

KAYNAKÇA

AKPOLAT, Mustafa. "Birecik Halfeti Suruç Bozova ilçeleri ve Rum kale'deki Ta ınmaz Kültür Varlıkları içinde 192-194 ss." , Ankara:

Af aro lu Matbaası,1999

AKKOYUNLU, Zahide, "Geleneksel Urfa evlerinin Mimari özellikleri". Ankara: Kültür Bakanlığı , 1989.

Cumhuriyetin 75. yılında Birecik, [YY yok] Nurol matbaacılık[Y.T. Yok] ERG N, Mehmet Emin, "A'dan Z'ye anlıurfa" Alanya: Yeni Alanya matbaacılık,2007.

GÜZEL, Hüseyin: "Bir Toponomi Çalı ması: Kabaltılar".. Harran dergisi. 11(41) Nisan 1991.

HASOL, Do an "Ansiklopedik Mimarlık Sözlü ü", İstanbul: Yapı- endüstri Merkezi Yayınları, 1979

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=107492>

ÖZGÜLTEK N, Ramazan – Ekrem AKMAN [v.d], "Tarihi ve Kültürle Siverek" Ankara: Tisamat Basım Sanayi, 2003

"Siirt'te Tespiti ve Tescili Yapılmayan Kültür Varlıkları", Ankara: Uyum Ajans,2003

GÜNEYDOĞU'DA BİR KIYI KENTİ: HALFETİ...



Öğr.Gör. S. Sabri KÜRKÇÜOĞLU
Harran Üniversitesi
GAP Bölgesi El Sanatları
Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

CENNET'İN KIYISI HALFETİ...

Birçok dini kitapta Fırat'tan "Cennet Bahçesinin Suyu" gibi kutsallık atfederek bahseden ibareler yer alır. Özellikle Tevrat'ta Fırat anlatılır. "Bereketli Hilal" diye adlandırılan

bölgenin yarısını Fırat havzası oluşturur. Bu özelliklerden dolayı "Ulu Nehir Fırat"ın her iki yakasında tarih boyunca önemli merkezler oluşmuştur.

Yerleşik uygarlıklar açısından Fırat sahilinde oluşturulan odak noktaları ve

geçitler, Anadolu'ya sahip olma açısından hep önemli olmuştur. Çünkü Anadolu; ticaret, doğal zenginlik, askeri üstünlük ve güvenlik açısından dolayı tarihte muhakkak elde edilmesi ve sahip olunması gereken topraklardı.



Halfeti Genel Görünüm 1999



Halfeti Genel Görünüm 2002

Tarih boyunca Batı uygarlıkları bakımından da Fırat Nehri doğu'da güvenli bir sınır olmuştur.

Fırat üzerinde doğu-batı arasındaki önemli geçit noktaları Samsat ve önceleri Zeugma, sonraları Birecik civarı olmuştur. Fırat'ın kıyısındaki hâkim tepelere ise Rumkale ve Halfeti gibi etrafı kontrol altında tutan yerleşimler kurulmuştur.

Şanlıurfa'dan Gaziantep'e giderken 80. kilometreden sonra sağa dönüp 40 kilometre daha gittikten sonra varacağınız tepeden, Fırat'ın sularıyla oluşan göl ile birlikte taş evleriyle bir kıyı kenti görünüyorsa Halfeti'ye geldiniz demektir. Öylece durup bu doyumсуuz manzarayı seyredin önce...

Ancak bilmelisiniz; gördükleriniz, 2000 yılı Nisan ayından sonra yarısı sulara gömülmüş bir kentin diğer yarısıdır...

Halfeti'nin Fırat sahili, baraj gölünün suları yükselmeden önce, yeşil bir kıyı şeridi halindeydi... Halfeti'nin tarihi taş evleri, kıydan 100-150 metre sonra başlayan sarp kayalıklar üzerinde kuruluydu.

Önceleri, sal ile geçilen Fırat'ın karşı kıyısından bir tablo gibi seyredilirdi

Halfeti. Geceleri ise albenili bir gerdanlık gibiydi...

Eski Halfeti'yi görenler, şimdi kaybolmuş bir şehrin burukluğunu yaşamaktadırlar...

Şimdi gölde yapılan tekne gezilerinde, buğulu bir hüzün içerisinde, gölün altından tarihin iniltileri duyulan bir kentin, kalan yarısını seyredersiniz.... Sonra başına gelenlere yerinirsiniz.

KİMLER GELMİŞ KİMLER GEÇMİŞ...

Halfeti ve Rumkale bölgesi M.Ö. 2. Binde Hurri-Mitannilerin, M.Ö. 1. Binde ise Aramilerin, Akamenidlerin ve Seleukosların egemenliği altına girmiştir. Bölge merkezi M.Ö. 855 yılında Asur Kralı III. Salmanassar tarafından ele geçirildiği zaman "Şitamrat" adını taşıyordu. Yunanlılar bunu değiştirerek "Urima" adını vermişler. Süryaniler ise, "Kal'a



Fırat ve Halfeti Birlikte... 1999



Baraj suları yükselmeden önce Fırat ve Halfeti 1999

Rhomeyta" ve "Hesna d'Romaye" adlarını kullanmışlar. Arapların eline geçtikten sonra "Kal'at-ül Rum" adı verilmiş, XI. yüzyılda ise Bizanslıların eline geçince bu kez "Romaion Koyla" adını almıştır.

Bölge, 1280 yılında Beysâri komutasındaki Memluk ordusu tarafından kuşatılmış, sonuç alınamayınca, şehirdeki Hıristiyan mahalleleri beş gün süre ile yağmalanmıştır. 1290 yılında bu kez

Memluk Sultanı Eşref tarafından fethedilip Memlukler tarafından imar edilen şehre "Kal'at-ül Müslimin" adı verildi...

Halfeti bölgesi Memluklular yönetimi altında iken, Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Halep Vilayeti, Urfa Sancağı'na bağlı "Urumgala" ve "Rumkale" kazasının merkezi ise 20. yüzyılın başlarında Halfeti kasabasıydı.

Halfeti, Rumkale'den göç eden

"Halvetiler"ce kurulduğu söylenen bir kent. Anlatılanlara göre Rumkale'ye ilk yerleşen Türk toplulukları "Çepniler"dir. Daha sonra ise Halvetiler'de gelip Rumkale'ye yerleşmişler ve bir süre sonra anlaşmazlık yaşayınca şimdiki Halfeti'nin olduğu yere göç ederek yerleşmişlerdir. Böylece Halfeti kurulmuştur.

Halfeti 1926'da Birecik İlçesine bağlı bir nahiye, 1954 yılında ise Urfa iline bağlı bir ilçe merkezi olmuştur.

Halfeti'nin büyük bir kısmı 2000 yılında Birecik Barajı'nın göl suları altında kalınca, yeni yerleşim yeri olarak, ilçe merkezine 9 km. mesafedeki "Karaotlak" mevki "Yeni Halfeti" olarak yerleşime açıldı... Yeni ilçe merkezi yeşillikten yoksun, kıraç doğası ve estetikten yoksun yapılarıyla eski Halfeti'nin yerini dolduramamaktadır.

HALFETİ'Yİ DOSTU OLAN FIRAT'IN SULARI YUTTU...

Savaşlara, barışlara, mucizelere, efsanelere konu olmuş bir nehirdir "Fırat". Antik çağdaki adıyla "Euphrates"

"Şu dünyada yaşamak için bir ailen, bir evin, bir de Fırat olursa yeter" demiş bu insanlar. Suyla hayat bulmuşlar. Bağ



Baraj suları yükseldikten sonra Halfeti 2000 yılı sonu



Halfeti İskelesi Nisan 2011

bahçe yetiştirmişler. Hayvanlarını sulayıp otlatmışlar. Fırat'ın kenarına ev kurmuşlar, bu suyla banyo yapıp çamaşırlarını yıkamışlar, bostan yetiştirip kimseye muhtaç olmamışlar... Fırat'la mutlu olmuşlar yüzyıllarca...

Havzasıyla birlikte uygarlıklar doğuran "Cennet'in Nehri Fırat" artık yeni yüzyılda, dünya coğrafyasında eskisi gibi akıyor...

Fırat'ın iki kıyısında yer alan 45 köyün bazılarının tamamı, bazılarının bir bölümü Birecik Baraj Gölü'nün suları altında kaldı. Fırat Vadisi'nde yatan tarih, uykusunda boğuldu âdeta...

Daha kısa bir süre önce, sizi, Fırat'ın iki yakasındaki "Cennet misali

bahçeler"de kilometrelerce zengin bitki örtüsü ve çiçeklerle karşılayan toprak; bugün, fıstığı, narı, portakalı, eriği, dutu, inciri, üzümü, kayısı (ki halk burada "mişmiş" der...), bademi, fıncığı ve cevizi ile sulara gömüldü.

En acısı ise, davetsiz bir misafir gibi gelen "Baraj suları" altında kaybolan yeşil kuşağı ve tarihi yapıları bir daha görememek... Adeta hafızasını kaybetmiş bir şehir bulursunuz karşınızda...

Evleri sular altında kalan Halfetililer, kalplerindeki anılarla başka yerde öleceklerini hiç düşünmemişlerdi belki de...

Fırat kıyısındaki eski bahçelerinde, yarınsından fazlası su altında kalan tarihi kentin sokaklarında, evlerinde bugün; yosunlar, balıklar, midyeler hayat buluyor.

Ve "yazgısına terkedilmiş bir kentin ve coğrafyanın yok oluşu"na şahit olduk hep birlikte...

Her şeye rağmen, Halfetili için bu şehir, doyumsuz bir yaşama mekânı ve vazgeçilmez bir tutkudur... Fırat'ın sularının yükselmesiyle çok şeylerini kaybeden misafirperver Halfetililer sizi tarihi konaklarda ve teknelerinde ağırlamaktan büyük keyif duyarlar...



Baraj suları altında kalan Halfeti Merkez Camii 2010

HALFETİ'NİN TARİHİ VE DOĞAL ÇEVRESİ

Halfeti; insanları, tarihi mimari yapıları, doğası ve balık restoranları ile dört mevsim gezenleri büyülemektedir.

Fırat Nehri'nin doğu kıyısına kurulmuş tarihi yerleşme, doğudaki tepelerden nehrin (gölün) kenarına doğru yamaçlara teraslar halinde kurulmuş olup, yeşillikler içinde tipik bir Osmanlı şehridir.

Dik yokuşlarla çıkılan daracık sokaklarında dolaşırken kendinizi tarihin kucağında hissedersiniz. İlbahardan itibaren evlerden sokağa taşan yeşil nar yaprakları ve nar çiçekleri sokakları süsler.

Geçmişte birbirinin üzerinden Fırat'a bakan, bugün ise göle bakan, bahçeli, cumbalı taş evlerin ve konakların hiçbir diğeri manzarasını kapatmaz. Evlerde beslenen yöreye özgü güvercinler sizlere marifetlerini takla atarak gösterir.

Evlerin çatıları yoktur. Yaz geceleri, damlara kurulan tahtlarda yatılır. Yukarıda yıldızlar, aşağıda göl manzaralı uyku, hepimizin düşünde ama Halfetilinin yaşamında...

Efsanevi "Siyah güller" (Karagül) herşeye rağmen ilçede yaşatılmakta... Kentin simgesi haline gelen siyah gül yerli yabancı tüm konukların ilgisini çekmekte.

Temelleri ve zemini 2000 yılından

beri sular altında olan, 1844 tarihinde yapılmış "Merkez Cami" (Ulu Cami) avlusu ve iç mekânı ilginç bir gezinme mekânı...

Çöl Varanı, Arap Tavşanı, Çizgili Sırtlan, Fırat Kaplumbağası, Alaca Yalıçapkını, Arı kuşu (Merops apiaster), Puhu (Bubo bubo) kuşu gibi onlarca kuş ve hayvan türlerini Halfeti çevresinde görebilirsiniz.

Güneydoğu'nun en verimli fıstık, zeytin, nar, incir, erik bahçeleri ile bağları Halfeti'dedir.

Halfeti limanında çok sayıda küçük ve büyük tekne bulabilirsiniz. Gölde yapılan tekne turlarıyla güneydeki "Çekem Mahallesi"; Kuzeyde ise Fırat'ın eşsiz kanyonları arasında "Aziz Nerses Kilisesi", "Barsavma Manastırı" ve birçok tarihi yapının yer aldığı "Rumkale"; "kaya kilise", "batık cami" ve "tarihi evleri"yle Batık Köy Savaşan kalıntıları gezilebilmektedir. Bu gezide yamaçlar ve kanyonlarda çok sayıda tarihi mağaralara rastlarsınız. Halfeti'de her rengin tonlarını görürsünüz.

Göldeki Şabut Balığı, Dikenli Yılan Balığı da yöreye has canlılardan...

Tarihi ve kültürel kalıntıları içersinde barındıran, Birecik Barajı gölünden sonra büründüğü özgün kimliğiyle ve doğasıyla Halfeti, günümüzde önemli bir turizm potansiyeline kavuşmuştur.

Barajın bölge için bir umut olmasını ve Fırat'ın, yeniden insanları mutlu etmesini dilemek düşünüyor bizlere ...

1997-2001 yılları arasında Halfeti'de yükselen suları, mekanları ve yaşayan insanları adım adım izleyip fotoğraflarla belgelemeye çalıştık ve sonsuza dek yaşayacak birer anı olarak kaldı görüntüler...

DEĞİRMEN DERESİ

Halfeti'nin kuzeydoğusunda yaklaşık üç kilometrelik bir alanı kapsayan doğal bir kuş cenneti olan antik "Değirmen Deresi" suyu, ilçenin önemli dağ yürüyüşü güzergâhıdır. Şehrin içme suyu da bu kaynaktan gelmektedir. Bu güzergâhta mağara barınaklarda yer alır.

BATIK MAHALLE "ÇEKEM"

Çekem, baraj suları yükselmeden önce Fırat Nehri kıyısında Halfeti ilçe merkezine bağlı bir mahalle (köy) konumundaydı. Tarihi bir dokuya sahip bu köyde taş evler, bir türbe, bir mescit, bir hazire ile ilginç mezar taşları bulunan bir mezarlık yer almaktaydı. Bu mahallenin bir kısmı Birecik Barajı suları altında kalmıştır.



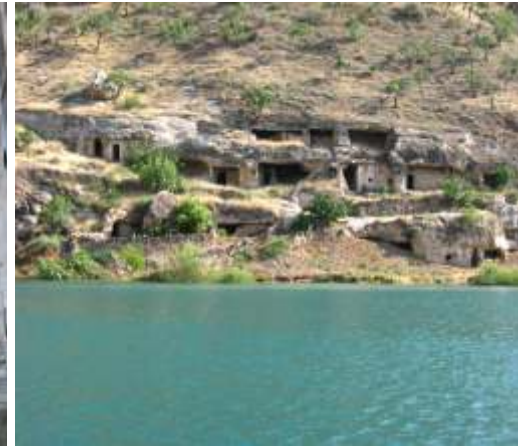
Halfeti kıyısındaki tekneler Nisan 2011



Bey Konağı 1999



Muhittin Kannecevi Evi 2009



Savaşan Köyü - Kaya Kilise 2010

BEY KONAĞI

Halfeti merkezde bulunan tarihi konak, meyilli kayalara oturtulmuş taş yapıdır. Merkez Caminden doğuya doğru 150 metre uzakta olan yapı, halk arasında "Bey Konağı" olarak adlandırılır. Selamlık bölümündeki kitabeye göre 1910-12 yıllarında Bekir Bey tarafından yaptırılmıştır. Eğimli bir araziye ustalıkla yerleştirilen, haremlik ve selamlık bölümünden oluşan konağın batı cephesi Fırat Nehri'ne (göle) bakmaktadır. Taş ve ahşap işçiliği açısından önemli öğelere sahip iki katlı konak bugün metruk bir durumdadır.

MUHİTTİN GANNECİ EVİ

Halfeti evlerinin en güzel örneklerinden olan bu ev, topoğrafik araziden yararlanarak Fırat Nehri manzaralı yapılmış, bahçeli büyük bir yapıdır. Mutfak, kiler, depo, ahır bahçe kısımlarından oluşan iki katlı yapı, sahip olduğu eyvanlar ve taş bezemeleriyle görülmeye değer...

BATIK KÖY SAVAŞAN ve KAYA KİLİSE

Halfeti'den Savaşan köyüne tekne gezileriyle 20 dakikada ulaşılmaktadır. Birecik Baraj gölü suları altında yarı kalan köye, ulaşım karadan sağlanamayınca Savaşan Köyü terk

edilmiştir. Köyde boş bulunan tarihi taş yapı evler hala gezilebilmektedir. Köyün göl kenarında kalan evleri ise çay bahçesi olarak kullanılmaktadır.

Köyün karşı yamacında kayadan oyularak yapılmış olan "kaya kilise", doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı iki bölümden oluşur. Doğu-batı ve güneyde kaya kütlesi bulunan kilise, tek nefli ve tek apsisli olup kuzey cephesi açıktır. Daha önce Fırat Nehri'nden 200 metre içerde köyün doğu yamacında bulunan Kaya Kilise günümüzde göl kenarında kalmıştır. Kilisenin duvarları kazıma tekniği ile yapılmış, farklı boyutlarda çeşitli tipte haçlarla bezenmiştir.

Kaya Kilisenin önünde çay içilecek küçük bir bahçe bulunmaktadır.



Batık köy Savaşan 2010



Fezullah Efendi Konağı Osmanbey Kampüsüne taşındıktan sonra 2005

FEYZULLAH EFENDİ KONAĞI

Kalemeydanı Köyü'nde yer alan bu tarihi konak, Halfeti ilçesinin hemen karşısında, Fırat Nehri'nin batı yakasında bulunmaktaydı.

"Geleneksel Halfeti Evleri" grubuna giren konağın kitabesine göre Fezullah Hilmi Efendi bu yapıyı 1901-1902 yıllarında yaptırmıştır. Konağı alt katında sekiz oda, üst katında dört oda olmak üzere toplam 12 oda bulunmaktadır.

2000 yılı başında teklif ettiğimiz öneriyle, Harran Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Uğur Büyükburç, baraj suları altında kalacak olan bu konağın Harran Üniversitesi Osmanbey Kampüsüne taşınmasını ve yeniden inşasını başlattı.

Fezullah Efendi Konağı'nın önce, rölöve ve restitüsyonu yapıldı. Harran Üniversitesi restorasyon ekibinin nezaretinde konağın taşları numaralanıp 2000 yılı Mayıs ayına kadar söküldü. Birecik Barajı göl alanı altında kalacak olan Halfeti'deki bu taş konak 150 km mesafedeki Harran



Fezullah Efendi Konağı Halfeti Kale Meydanı Mahallesindeyken 1999

Üniversitesi Osmanbey Yerleşkesi'ne (Şanlıurfa'nın 20 km doğusuna) taşınarak, iki yıl içinde restorasyon ekibinin başarılı çalışmaları ve Urfalı "taşçı ustaları" tarafından orijinaline uygun bir biçimde yeniden inşa edildi.

Böylece iki katlı konak, ilk inşasından 100 yıl sonra baraj suları altında kalmaktan kurtarıldı.

100 yıllık taş konağın taşınarak yeniden inşa edilmesi Türkiye'de bir ilk oldu.

Geniş bir bahçe içerisinde yer alan, geleneksel dış sofalı ve eyvanlı Türk evleri planında kesme taşlardan -U- planında, iki katlı olarak inşa edilmiş olan konağın taş ve ahşap işçiliği çok düzgündür.

2002 yılı Haziran ayında yeniden inşası tamamlanan "Fezullah Efendi Konağı", 27 Mayıs 2003 tarihinde 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından yeni yerinde törenle hizmete açıldı.

Fezullah Efendi Konağı, konferans salonu, okuma salonu ve şark odalarıyla Harran Üniversitesi'nin kültür faaliyetlerinin yapıldığı bir mekân haline geldi.

Birecik Barajı göl alanı altında kalmaktan kurtarılan tek mimari eser olan ve Şanlıurfa-Mardin yolunun 20. kilometresinde "GAP Bölgesi Kültür Turları" güzergâhı üzerinde yer alan tarihi "Fezullah Efendi Konağı" nı mutlaka görünüz...



Rum Kalenin kuzey cephesi 2010

RUMKALE

Asur Kralı III. Salmanassar tarafından M.Ö. 855'te zaptedilen Rum Kale'nin M.Ö. 9. yüzyıl sonlarında Geç Hitit döneminde tahkim edildiği zannedilmektedir. Rumkale, M.Ö. 9. yüzyıl ortalarından itibaren Asur, Med, Pers, Roma ve Arap medeniyetlerinin yönetiminde kalmıştır.

Asurlular döneminde Şitamrat, sonra Urima adını alan kale ve etrafındaki yerleşim, XII. yüzyılda Ermeni Piskoposluğu'nun merkezi haline gelmiştir. 1292 yılında Memluklu Sultanı Melik el-Eşref tarafından ele geçirilmiştir. 1516 yılında Mercidabık Savaşı'ndan sonra Osmanlı egemenliğine giren Rumkale, Halep Eyaletine bağlanmıştır. 1737 yılında

eyalet haline getirilerek, derebeyleri ve yerel yöneticiler tarafından idare edilmiştir.

Rumkale XX. yüzyılın başlarında bir kaza idi ve kazanın merkezi de Halfeti kasabası idi.

RUMKALE'DE GEZİLİP GÖRÜLEBİLECEK ESERLER

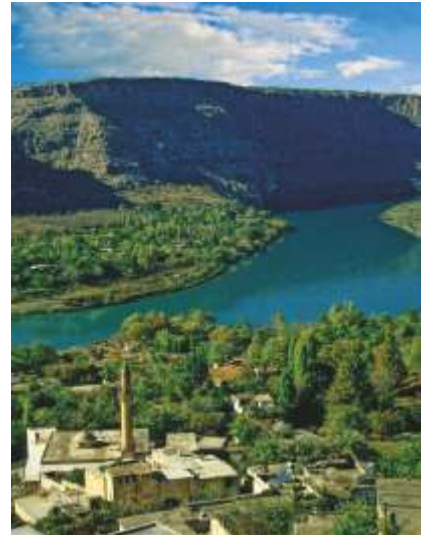
KALE

Rumkale, Halfeti'nin kuzeyinde, Fırat Nehri'nin kıyı kesiminin batısında bir tepe üzerindedir. Rumkale'nin doğusu Fırat'la kesilirken, kuzey ve batısı Fırat'ın önemli kollarından "Merzimen Çayı"nın derin vadisiyle çevrelenir. Bu halıyla Rumkale bir yarımada gibidir. Günümüzde harap bir durumda olan ve yaklaşık 120x230 m. boyutlarındaki kalenin güneyinde bir hendek yer alır. Kalenin doğu, kuzey ve batısındaki duvarlar ise yüksek kayalar üzerindedir.

Kale, içerisinde büyük bir şehir barındırır. Kuzey-güney doğrultusundaki kalenin batısında dört, doğusunda bir kapı bulunur. Kalenin kuzey ve doğudaki surlarında yedi burç ve kuzeyde çok sayıda mazgal pencere yer alır.

Hz. İsa'nın havarilerinden Aziz İoannes'in İncil'in bir nüshasını burada yazdığı ve müsvetelerini burada sakladığı rivayet edildiğinden, Hıristiyanlarca halen kutsal kabul edilen ve ziyaret edilen bir yerdir.

Rumkale'de mimari kalıntılar, Geç Roma ve Ortaçağ karakteri taşımaktadır.



Doğudaki tepelerden Halfeti'ye bakış Merkez Camii ve Fırat birlikte 1999



Merkez Camii minaresinden Halfeti'ye bakış Nisan 2000

AZİZ NERSES KİLİSESİ

Kale surlarının içinde güneyde yer alan kilisenin inşaa tarihi 12. yüzyılın sonlarıdır. Kilise doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı, üç nefli ve üç apsislidir. Ermeniler 1113'ten 1292'ye kadar Rumkale'yi "kotalikosluk makamı" olarak kullanmışlardır. Kilise 17. Yüzyılda camiye çevrilmiştir. Yapı, günümüzde doğu cephesinin yamaca yaslanan bölümü dışında yıkıktır.

BARŞAVMA MANASTIRI

Manastır, kale surlarının içinde kuzeyde yer alır. Yakubi azizi Barşavma'nın 13. Yüzyılda kendi adına inşaa ettirdiği tahmin edilmektedir. Manastırın iki yapısından günümüzde bazı bölümler ayakta kalabilmiştir. Yapının doğusunda bir kuyu ve su sarnıçları bulunmaktadır.

SU SPORLARI

Fırat'ın sularıyla oluşan serin gölde kano, kürek, ringo, wakeboard, su kayağı, zorb balon, dalış, jet ski gibi pek çok su sporu şenliklerini izlediğinizde kendinizi kıyı kentinde hissedeceksiniz.

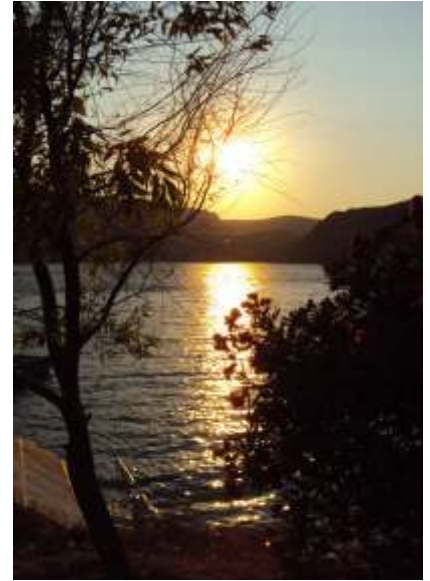
Suyun üzerindeki güzelliklerin yanı sıra, Halfeti su altında barındırdığı güzellikleri ile dalış yapanlar için doyumsuz görüntüler sergilemekte...



Baraj sularının yükseldiği günler Ekim 2000



Halfeti'de su sporu Nisan 2012



Halfeti'de gün batımı Nisan 2010

Kaynakça:

- Prof.Dr. Aynur Durukan (Editör), "Birecik, Halfeti, Suruç, Bozova, İlçeleri ile Rumkale'deki Taşınmaz Kültür Varlıkları", GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Yayınları, 1999, Ankara.
- Cuma Karataş., "Tarihi Kurban Etmeli miyiz?", Edessa Kültür Dergisi. Şanlıurfa, Sayı: 9, Eylül2000. .
- Cüneyt Oğuztüzün ., "Orta Fırat Vadisi", Atlas dergisi, sayı: 43, Ekim 1996.
- S.Eyyubi Güler., "Halfeti" ., Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı, Şanlıurfa Valiliği Yayınları, 1977, Şanlıurfa.
- S. Sabri Kürkçüoğlu,"Halfeti'de Sessizliğin Son Resitali", Edessa Kültür Dergisi. Şanlıurfa, Sayı: 5 (1999)
- S. Sabri Kürkçüoğlu., "HALFETİ... Fırat'ın Sularında Boğulan Kent", Güneydoğu Life Dergisi, Şanlıurfa, Sayı:5, Kültür Eki, Mart 2006.

HALK İRİNDE KISASLI Â İKLAR



Abuzer AKBIYIK
Halk Kültürü Ara tırmacısı-Yazar



KISAS BELDES ve Â İKLİK GELENE

anlıurfa merkeze 18 km mesafedeki Örencik köyüne ba lı Göbeklitepe'de yapılan kazılarda 12 bin yıl öncesine ait dünyanın en eski tapına ı bulunmu tur. Böylece dünya tarihi yeniden yazılmaya ba lamı tır. Köklü tarihi nedeniyle anlıurfa'ya, "Uygurlı ın do du u ehri", "Peygamberler ehri", veya "Müze ehri" denilmektedir. anlıurfa bu özelliklerinin yanında köklü müzik kültürü, Sıra geceleri, yanık türkü ve hoyratları, dünyaca ünlü ses sanatçılarıyla aynı zamanda bir "Musiki ehri"dir.

anlıurfa merkezinde makam gelene ine göre icra edilen müzik yanında anlıurfa'ya 12 Km mesafede bulunan Kısas Beldesi'nde ise Â İklık gelene i içinde deyi ler söylenmektedir.

Kısas Beldesi'nde ve 60'ın üzerinde saz airi yeti mi tir. Bu nedenle Kısas aynı zamanda "Â İklık Diyarı" olarak da bilinir.

Kısas'ta yeti en Â İkların bir kısmı imkansızlıklar nedeni pek tanınmamı ancak birkaç A İk yurt içinde ve yurtd ında tanını tır.

Kısas'ta usta-çırak gelene i içinde yeti en Â İklar, usta malı deyi ler yanında, halk iirinin kayna ı olarak kendileri de iir yazmakta ve besteleyerek okumaktadır. Ko ma ba ta olmak üzere Â İk edebiyatının de i ik nazım biçimlerinde, güzelleme, ta lama gibi Â İk edebiyatının farklı nazım türlerinde iirler yazmakta olan Kısaslı Â İklar, halk iirimizin geli mesine katkıda bulunmaktadır. Usta malı söyleyerek de halk iirini ve Â İklık gelene ini geçmi ten-gelece e ta imaktadırlar.

Kısaslı Â İklar Türkmen olup Türkçe'yi güzel konu up iirlerini de sade bir Türkçe ile yazmaktadırlar. iirleri halkın anlayabilece i ekilde yalındır. iirlerinde genellikle hece veznini kullanırlar. iirlerinde Alevi-Bekta i kültürüne özgü motiflerin yanı sıra sosyal konulara da geni çe yer verirler. iirlerinde Kısaslıların tüm ya antılarını görebilirsiniz. Â İklar, iirlerinde sevgilerini, hüznlerini, sitemlerini, memleket, tabiat ve hayvan sevgilerini dile getirip; sevdiklerini övmü , sevmediklerini yermi , ta lamı ; karde lik, sevgi, ho görü, barı , birlik ve beraberlik üzerine iirler yazmı , ö ütler vermi lerdir.

Kısa'staki â ıklar "Cem"lerde, "Oda"larda, "A ure enlikleri"nde ve ba ta Hacibekta olmak üzere davet edildikleri yurtiçi ve yurtdı ındaki çe itli il ve ilçelerdeki törenlerde deyi lerini okumaktadırlar.

Kendi yazdıkları iirler yanında Kısa'slı eski â ıklardan ve di er tanınmı aիրlerin iirlerini de okurlar. Sadık Baba, Sıtkı Baba, Dertli, Dervi Ali, Edip Harâbî, Virâni, Kul Hüseyin, Kul Himmet, Seyyid Nesimi, ah Hatâyî ve Pir Sultan iirleri okunan aիրlerdendir.

KISASLI A IKLAR

anlıurfa'da Kısa Beldesi ba ta olmak üzere Merkezde Sırrın Mahallesi'nde ve Kısa'tan göç edenlerce kurulmu Akpınar Köyü'nde, Alevi-Bekta i gelene i içinde â ıklık gelene i sürdüren iir yazar, sesi ve sazıyla deyi okuyan pek çok â ık yeti mi tir. 5.188 nüfuslu Kısa Beldesi'nde tespit etti imiz 63 Â ık vardır. Alfabetik sıraya göre Â ıkların isimleri unladır:

Ahmet Erdem, Abbas A an, Ali Narin (Can Ali), Am e Göncü, A ık Bardari (Halil Elveren) A ık Büryâni (Hamdullah Aykut) (Vefat etmi), A ık Celali (Veli Göncü), A ık Ceylâni (Mustafa U ur), A ık Dertli Divâni (Veli Aykut), A ık Devrâni (Cuma Azbay), A ık Diyarî (Ali Asa) (Vefat Etmi), A ık Doksandaon (Ismail Kondu) (Vefat Etmi), A ık Engini (Hürri Demirkol), A ık Fedâi (Cuma Aran), A ık Halit A an, A ık Halimi (İsa Özbay), A ık Helali (mam Polat) (Vefat Etmi), A ık Hürremi (Emine U ur), A ık Hüseyin (Vefat Etti), A ık İkrâri (Mehmet U ur) (Vefat Etmi), A ık Kul Biçâre (Abdurrahman Türkmen) (Vefat Etmi), A ık Meftûni (Mehmet Bakındı), A ık Mustafa (A ık Mıço) (Vefat Etmi), A ık Sabri (Sabri Çupan), A ık Sefâi (Mehmet Acet), A ık Yarâni (Hasan Polat) (Vefat Etmi), A ır Kayaba ı, A ır Türkmen (Vefat etmi), Culha Yahya Baba (Vefat Etmi), Cuma Güleç, Dertli Rabia (Rabia U ur), Fevzullah Ürer, Hüseyin Öztürk, Hüseyin Öztürkmen, Hoca Bakır (Vefat Etmi), Kilo Bekta (Nakla Bekta) (Vefat Etmi), Köçek Ahmet (Vefat Etmi), Kul Ahmet (Ahmet Aykut), Kul Bakır (Bakır Erdem), Kul Bekta i (Bekta Yıldırım), Kul Bekta (Bekta Bulut), Kul Haydar (Haydar Polat), Kul İhsan (İhsan Do an), Kul Kemal (Kemal Burhan), Kul ükrü (ükrü Do ru), Kul Yahya (Yahya Kondu), Mehmet Erdem, Mehmet Eyüp (Vefat Etmi), Muhammed Çavuş (Vefat Etmi), Sadık A an, Seyyit Halil Çavuş (Vefat Etmi), Seyyit İbrahim Çavuş (Vefat Etmi), Veli Ertenler (Vefat Etmi), Yoksul Azbay (Abdurrahman Azbay), Yusuf A an, Yusuf Tugay. Genç A ıklar'dan; A.Co kun Bozkurt, Barı Acet, M.Ali A an, Cemal Güleç, Haydar Acet, Hüseyin Karabulut, Orhan Bozkurt.

Kısa'ta ya ayan â ıklardan büyük bir kısmı ise bir gerek imkânsızlık gerekse ba ka nedenlerden Kısa'ta kalmı sesini duyuramamı , iirlerini kitap olarak yayınlamamı tir. Â ık Bardari (Halil Elveren), Â ık Sefa (Mehmet Acet), Â ık Dertli Divâni (Veli Aykut) gibi bir ancak kısmı yurtiçi ve yurtdı ina açılabilmi ve tanınmı tir.

KISASLI A IKLARIN İRLERİNDEN ÖRNEKLER



Kısa'slı Â ık Celali (Veli Göncü) • 2012 • Foto: Orhan Deniz

Kısa'slı Â ık Celali kendi yöresini methederken öyle diyor;

Küheylan atların durak yeridir
Cömertler sofrası sende serilir
Türkiyem'de yerin adın bellidir
Ba rında ozanlar büyüttün Kısa

Celali'nin bir ba ka iirinde Karacao lan'ın co ku ve içten söyleyi ini görürüz;

Çoktan beri görmez oldum yüzünü
Hatırimdan çıkarmam sözünü
Nazlım mesken etmi yayla düzünü
Yapıtram yolları, geçmeye gelsin

Semai türünde yazdı ı bir iirinde Yunus Emre'nin izlerini hissedersiniz.

A rı verir gizli gizli
Mermi de mi gibi sızli
Yanar yürek ate közli
Ça ırırım mevlâm seni

Güzelleme türünde bir iirinden örnek;

Nefes kesiyorsun bu ne güzellik
Yüzüne bakacak halim kalmadı
Ku gibi parpazlar yüre im ezik
Arıyım petekte balım kalmadı

Â ık Celali'den "Mani"ler...

Yoldan indim pınara
Yaramı sar sara
Yâra mektuplarımı
Esen rüzgâr apara

Dalda durur
Bülbüller dalda durur
Bülbüllerin kanadı
Güller dalda durur



▲ S.Sabri Kürkcüo lu, A ık Sefai ve Abuzer Akbyık birlikte (2011)

Ā ık Sefai (Mehmet Acet) önemli airlerden biridir.
Ā ık Sefai "Ho görü" üzerine yazdı ı bir iirinde;
Bizim dü üncemiz insanı sevmek
Rengi ırkı ne olursa ho görmek
Büyüklüktür kendi kusurunu bilmek
Pir'den aldık ho görüyü sevgiyi

Güzelleme türünde bir iirinde;
Ela gözleriyle keklık seki li
Yoku a çıkıp ta ceylan bakı lı
Siyah kirpiklerle yâr kalem ka lı
Bahar seli gibi ça layıp geçer

Nasihatname iirinde öyle der;
Sözüne sadık ol sözünden dönme
Kıymetin bilmezse "dostumdur" deme
Kül, kömür ye, namert lokmasını yeme
Namerdin lokması haram bilesin.

Ta lama türünde yazdı ı bir iirinde 'para'ya sitemini u
ekilde dile getirir;
Para senin bir gününü görmedim
ad olup seninle devran sürmedim
Eller gibi ben de zengin olmadım
Bir kere halimi sormadın para



▲ A ık Bardari (Halil Elveren)

Ā ık Bardari (Halil Elveren) Kısas'lı genç a ıklardan
biridir. Ta lama türünde bir iirinde öyle diyor;
Kamiller içinde bir cahil olmak
Çömçegelin gibi durmaya benzer
Konudan habersiz kelim konu mak
Eczaneden çivi sormaya benzer

Yunus Emre adlı iirinde;
u koca dünyayı tarla eyleyip
Sevgi tohumunu ekendir Yunus
Bütün insanlarla karde iz deyip
Barı bayra ını dikendir Yunus

Bir ba ka iirinde;
Nasıl özlemi im ben nazlı yarı
Bir selam getirmez yel naza çeker
Kalkıp a am desem yüce da ları
Uzadıkça uzar yol naza çeker

Ā ık Dertli Divani Ā ık Büryani'nin o lu olup (Veli Aykut)
yurt içi ve yurt dı ında tanınan Kısaslı A ıklardan'dır.

"Serçe me" adlı iirinde öyle diyor;
Çalı madan yiyenlerin
Derimizi giyenlerin
Nice benim diyenlerin
Ne izi ne tozu kaldı

"Ne Olacak" adlı iirinde;
Bu ahvali bir kâmile
Sor bakalım ne olacak
Gel gönül a kın teline
Vur bakalım ne olacak

Bir ba ka iirinde:
Gel karde im beyan eyle bu hali
nsan olan kesmez bindi i dalı
Gördünüz mü meyve veren bir çalı
Kudret haznesinde dala dü olduk



▲ Ā ık Dertli Divani (Veli)



Â ik Doksanda On

Doksanda On (small Kondu), Kısas'ta tanınan â iklerden biridir. Bir iirinde öyle diyor Dosanda On;

Haktan zulüm gelmez insana vallah
Zulüm benden âbad benden ar benden
Cehennemde âdem yakmaz hak billâh
Odun benden duman benden nâr benden

Bu iir bize Pir Sultan Abdal'ın u iirini anımsatır.
Pir Sultan Abdal'im sözlerim hakır
Hakk diyen kullardan hiç üphem yoktur
Cehennemde ate olmaz nar yoktur
Herkes ate ini bile götürür

Doksanda On, bir ba ka iirinde öyle diyor:
Yedi derya yedi deniz üstüne
Aynı güne do ar burç ayrı ayrı
Kimi do ru gider kimi tersine
Âlemi dinlerim hurç ayrı ayrı

Ö üt verdi i bir iirinde ise;
Öz söyle sözünü yalan ulatma
Özrün meydana koy üstün kapatma
Bir bahçeye girer isen ta atma
ncitme dalları olgun bellidir.



Â ik Devrani (Cuma Özbay)

Â ik Devrani (Cuma Azbay) da tanınan Kısaslı â iklerden biridir.

Yaralı gönlüme merhem eyleyen
Pirim ah-ı Merdân Ali'den medet
Cümle erenlerin muradın veren
Pirim ah-ı Merdân Ali'den medet

Â ik Diyarî (Ali Asa)'nın da birçok türde iirleri vardır.
Ta lama türünde bir iirinde fele e öyle sesleniyor:
Zalim felek bana oyun oynadı
Bozdu düzenimi kalmadı tadı
Yâd ellerde oldum dertlerin yâdı
Aldı dertler beni efendim tez gel



Â ik Fedai (Cuma Aran)

Â ik Fedai (Cuma Aran) Kısaslı güçlü A iklerden biridir.

Ta lama türünde bir iiri;
Zalim felek senden ikâyetim var
Bu kadar peri anlık bana mı dü tü
Eller ad-ı hürrem hep sana güler
Ah çekip intizar bana mı dü tü

Sonuç

Yurt genelinde anlıurfa türküleri, Urfalı sanatçılar sıra geceleri pek çok tanınırken, â ıklık gelene i ve Urfalı Â ıklar pek tanınmamaktadır. Â ıklık gelene i ve â ıklar ve iirleri kültürümüzün zenginli idir. Â ık tarzı iir gelene ini sürdüren Kıyaslı saz ve söz ustalarının kültür dünyasına tanıtılması için gerekli çalı maların yapılması, festivallerde ve çe itli etkinliklerde bu â ıklara yer verilmesi bu gelene in sürdürülmesi açısından yerinde olur.

Kıyaslı â ıkların ço u maddi imkânları sınırlı olan dar gelirli insanlardır. Ço u çiftçilik yapmakta veya gurbete çalı maya gitmektedir. Dar gelirli olduklarından yazıkları iirleri kitap halinde yayınlamamaktadırlar. Halk iirinin önemli kayna ı olan bu iirler yayınlanmadı ı için sahibi ile birlikte ölüp gitmektedir. Mesela Kıyas'ın en ünlü airlerinden Alevi babası Doksanda on (smail Kondu) yakın zamanda 2 Haziran 2012'de vefat etti. Â ık Doksanda On'un 260 iirini Kıyaslı Â ık Berdari (Halil Elveren) toplamı . Yayınlanmak için kaynak bekliyor.

Doksanda on hayatta iken sitemini söyle dile getirmi ;
Mardin meydanından mertler sürülmez
Derdim çoktur a ikâra görünmez
Bugün Doksandaon'a kıymet verilmez
Ölüp de gidince vay do ar bir gün

Â ıkların iirlerinin kaybolmaması, halk iirimizi zenginle tirmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı , Valilik veya Belediye tarafından â ıkların kitap basımına maddi destek verilmelidir.

Kıyaslı â ıkların bir araya gelece i, deyi lerini seslendirece i ve usta-çırak gelene i içinde gençlere ö retece i bir mekâna ihtiyaç vardır. Bu amaçla "Kıyas Â ıklar Evi"nin yapılması da çok yerinde olacaktır.



Faydalanılan Kaynaklar:

- Kıyaslı Â ık Celali (Veli Göncü), Hayatı ve iirleri, S.Sabri Kürkçüo lu, Abuzer Akbıyık, Urfa Sembol Yayınları, 216 Sayfa, 2010, anlıurfa
- Kıyaslı Â ık Sefai, Hayatı, sanatı iirleri ve deyi leri, S.Sabri Kürkçüo lu, Abuzer Akbıyık, 384 Sayfa, urkav Yayınları, 2011, anlıurfa
- Kürkçüo lu, S.S.- Akbıyık, A. "Kıyas Köyü ve Kıyaslı Â ıklar", anlıurfa/Uygurlu in Do du u ehir. 1. Basım, Hazırlayanlar: A. Cihat Kürkçüo lu, Müslüm C. Akalın, S. Sabri Kürkçüo lu, Selahattin Güler. anlıurfa, URKAV Yayınları, Nisan 2002, s. 328-334
- "Kıyas Deyi leri ve Manileri", Cem Vakfı-Kıyas Yayınları dizisi-6, 2007, stanbul
- Â ık Berdari (Halil Elveren) 'in iir ar ivi
- Â ık Dertli Divani internet sitesi
- S.Sabri Kürkçüo lu foto raf ar ivi
- zzet Aran foto raf ar ivi

URFALI BESTEKÂRLAR 9 : ABDÜLKADİR ALGIN



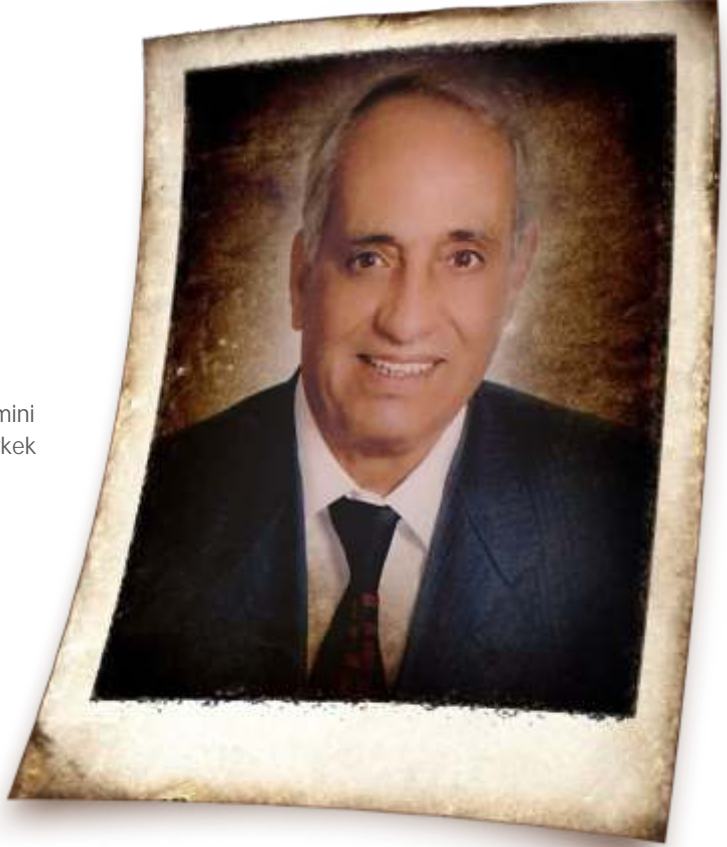
Abdullah BALAK
Halk Kültürü Araştırmacısı
Bestekar ve Söz Yazarı

Hayatı:

1946 yılında Urfa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı ilde tamamladı. 1966-1967 döneminde Ankara Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu'nu (Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi) parasız yatılı kazandı. 4 yıllık eğitim ve öğretimini tamamlayarak 1970-1971 döneminde "Mobilya ve Dekorasyon Bölümü"nden mezun oldu.

İlk görevine 1971 yılında Kars Gazi Ahmet Muhtar Paşa Endüstri Meslek Lisesi'nde başladı. Daha sonra Urfa Endüstri Meslek Lisesi, Malatya Yunus Emre Endüstri Meslek Lisesi, Ankara Eğitim Hizmetleri Müdürlüğü'nde, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Yaygın Eğitim Enstitüsü'nde çalıştı. 40 yıllık eğitim ve öğretim hayatını 2010 yılı sonu itibarıyla emekli olarak sonlandırdı.

Çok iyi bir fotoğraf teknolojisi öğretmendir.



Abdulkadir ALGIN; rahmetlik annesi Hatice ALGIN ve kardeşi Bakır ALGIN ile

Teknik resim, meslek resim ve perspektif konularında bilimsel kariyere sahiptir. Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Enstitüsü adına "Ahap Do ramacılık" isimli basılı bir kitabı da bulunmaktadır. Halen Urfa Belediyesi'nin kullandığı 1979 tarihinde yapılan yarışma sonucunda 1. olarak seçilen amblem kendisine aittir. Açıoymacılığı ve mobilya tasarımı üzerinde önemli çalışmalarda bulunmuştur. Birçok tüzelsel amblem/logo tasarım ve çizimlerini yapmıştır.

ki çocuk babası olup, emekli öğretmendir.

Müzik Hayatı :

Musikiye ilgisi, 6-7 yaşlarından itibaren ta plakları dinleyerek başladı. Dönemin ustalarından Tahir OTURAN (Mukim Tahir), Hamza ENSES (Kel Hamza), Bakır YURTSEVER (Bekçi



Abdulkadir ALGIN Urfalı Sanatçı Dünder YILDIZ

Bakır), Cemil CANKAT, Hamit BELL , Nizipli Deli Mehmet, Mahmut GÜZELGÖZ (Tenekeci Mahmut), ZET DEL O LU (Demir ZET), Halil UZUNGÖL (Halil Hafız), Ahmet UZUNGÖL (Bozeyino lu Ahmet), Udi Halil TU CU (Nacar Halil), Bedih YOLUK (Kazancı Bedih) vb. ustalardan oldukça etkilendi.

Lise yılları döneminde kendilerini yakinen tanıyan örnek insan, halk bilimcisi, bestekâr ve şair Abdullah

BALAK (Urfalı Balak) hocanın tesirinde kaldı. Bilhassa Urfa a zını ve tavrını bu değerli hocanın çizgisinde yürüterek özümseyerek güftelerinde kullandı.

Abdulkadir ALGIN, Urfa'nın yerli bir ailesine mensup olmasıyla da Urfa kültürünün ana dokularına sahip biri ki idir. Bilhassa rahmetli annesinden kı gecelerinde maniler, destanlar, masallar, tekerlemeler, türküler dinlemi olup ilham kaynağını oluşturmaktadır.

A abeyi şair ükrü ALGIN'dan halk ve dünya şiirleri, şiirsel anlatım, anlam ve içeriği hakkında oldukça yararlanmıştı. İlkokuldan başlayarak, a abeyinin zengin kitap arşivinden faydalanmıştı.

anlıurfa'da öğretmenlik yaptı. yıllarda okulun musiki dalında tanıtımına katkıda bulunmuş, bilmediği ve eksikliklerini Abdullah BALAK ustasından öğrenerek gidermeye çalışmış oldu unu ifade etmektedir. Aynı dönemde öğretmen ve müzisyen arkadaşları, şeref USLUSOY, Yaşar ÖZDEN, Ömer KARAOĞLU ve Emin ERGİN ile musiki açısından yararlı çalışmaları olmuştur.

Çalışmış olduğu illerde önemli halk musikisi yarışmaları ve festivallerinde jüri üyeliği yapmıştır.

Türkülerinin sözleri istisnalar hariç kendisine aittir.anlıurfa'nın tarihi ve kültürel değerlerini yansıtan mekân, yer ve isimleri güftelerinde kullanmıştır. Bu çalışmalarıyla geçmiş ve geleceğe taşıması hususunda kendisini sorumlu hissetmiştir.

Türkülerindeki anlam ve içeriğe oldukça dikkat eder, hece, kafiye, vezin ve duraklara önem verir, itina gösterir. Melodi ile güftede teknik kurgu çalışmıştır.

Düzgün bir beste yapmanın her zaman çabası ve gayretini içerisinde bulunmuştur. Bazı güftelerinin hazırlanması aylara, hatta yıllara dayanmaktadır.

ALGIN, gününün önemli bir bölümünü güfte ve melodi kurgulamasıyla geçirmektedir. Onun için zaman ve mekân sınırlaması olmayıp, bir süreklilik arz etmektedir. Bugün itibarıyla yaklaşık 100'ün üzerinde esere sahip olup, çeşitlilik arz eden makamlar ve usullerde birçok eseri mevcuttur. 20 civarında da derlemesi bulunmaktadır.

Bugün itibarıyla 15'in üzerinde eserine klip çekilmiş olup, eserlerinin yayınlanması Plak, Kaset ve CD'lere eserlerinden bazıları albüm ismi olarak verilmiştir. Türkülerinde aşk, sevdâ, gurbet, ayrılık, ana-baba, kaynana, gelin, kına, askerlik, kahramanlık, çocuk ve diğer konuları kullanılmıştır.

Türkülerinde kullanmış olduğu bazı örnek sözcükler şöyledir;



Urfalı şair ve Halk Bilimcileriyle

(Arka sıra soldan sağa: şair ükrü ALGIN, Edebiyatçı Adil ARAÇ, Abdulkadir ALGIN, Bestekar Abdullah BALAK, Ön sıra soldan sağa: Halk Bilimcileri ve Yazar Abuzer AKBIYIK ve Sabiri KÜRKCÜOĞLU)

Samsat kapı sırda zincirlihana
Kala boynu göle bakar derinden



1967 Yılı Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu bahçesinde (Arka sıra soldan sağa: Celal KANSU, Müslüm DODANLIO LU, Mehmet BEYAZO LU, Mehmet GÜRSES- Önde Soldan Sağa; Bekir ÇARKO LU, Folklor Hocası İsmail TOPDEMİR, Ark Bülbulü Ses Sanatçısı Seyfettin SUCU, Abdülkadir ALGIN)



Abdülkadir ALGIN, Bestekar ve Şair Ustası Abdullah BALAK
(Fotoğraf: Abdürrezzak Elçi / 2007)

Söz : Abdulkadir ALGIN
Müzik : Abdulkadir ALGIN

Makami : U ak
Notalayan : eref USLUSOY

♩ : 96

HARRAN KAPI'DA GEZER

(VI VI EL YE)

170

Harran ka pi da ge zer Sa pa ni bel den çö zer

Bi zim oğ lan dü gün de Mar ha ma dan göz e der

Mar ha ma dan göz e der Viş viş e li ye

Sa rı lay dım be li ye Viş viş e li ye

Sa rı lay dım be li ye Gel bi zim yol dan sa vuş

Do ku na yım te li ye Ta kı la yım te li ye

-2-

Kuleden atar taşı
Beden dibine karşı
Düğürçü gönder bize
Dosta düşmana karşı
Viş viş eliyeye
Sarılardım beliyeye
Gel bizim yoldan savuş
Dokunayım (takılayım) teliye

-3-

Çırığın başındayım
Heyadım daşındayım
Beni babamdan iste
Varacak yaşındayım
Viş viş eliyeye
Sarılardım beliyeye
Gel bizim yoldan savuş
Dokunayım (takılayım) teliye

Söz : Abdulkadir ALGIN
Müzik: Abdulkadir ALGIN

Makamı : U ak
Notalayan: Salih TURHAN

♩ : 320

NE BEZ RGÂN NE ATTARAM (TIM TIM TIM HALIMIZ BUDUR)

224 | 

Ne be zir gân ne at— ta ram Gama lı ram



gam sa— ta ram A ğa be yin mee li si ne



Ya ğ ge tir dim bal sa ta ram bal sa ta ram



Tim tim tim ha li mız bu dur Kı na ma yın



kâ rı mız bu dur Kı na ma yın kâ rı mız bu dur

-2-

Meşin postal çalım satar
Kesc delik cepte yatar
Gün olur ki insanoğlu
Malı mülkü pula satar
Tim tim tim halımız budur
Kınamayın kârımız budur

-3-

Dünya nedir bilinir mi
Gam dağılır silinir mi
Örtük kapı arkasına
Varam yüzler sürülür mü
Tim tim tim halımız budur
Kınamayın kârımız budur

Söz : Abdulkadir ALGIN
Müzik: Abdulkadir ALGIN

Makamı : Hüseyinî
Notalayan: Eref USLUSOY

♩ : 260

KOLLARIN MAV DÖ ÜN (ÇÖMÇE GELİN)

210

Kol la rın ma vi dö gün
Dert ver din ö gün ö gün
Kız ben se nin ylı zılın den
Ya ka mı yırt tım bö gün
Çömçe ge lin o lay dın Her ka pı da du ray dın
U şak la rım e lin den le meh le yi do la nay dın

-2-

Halep kemeri kaytan
Sırma kadife mintan
Siye neler vermedim
(Siye canımı verdim)
Sen oldun zalım fettan (şeytan)
Çömçe gelin olaydın
Her kapıda duraydın
Uşahların elinden le
Mehleyi dolanıydın

-3-

Gümlüş haphap dil döker
Baştan yaşmağı söker
Ah kız senin derdinden (yüzünden)
Evim (dünya) başıma çöker
Çömçe gelin olaydın
Her kapıda duraydın
Uşahların elinden le
Mehleyi dolanıydın

Söz : Abdulkadir ALGIN
Müzik: Abdulkadir ALGIN

Makamı : Hüzam
Notalayan: Salih TURHAN

♩ : 86

GELMİT KARKADAŞIN TOYUNA (DAMLARDA ZILGİT SESİ)

144

Gel mi ş idik ar ka da şın to yu na
Mar ha ma nan tu tuş tu lar o yu na
Diz çok miş tti ba ka ma dım bo yu na
Dam lar da zil gıt se si Heyat ta hoy
rat se si De di ka pın da ku lam
De di ka pın da ku lam Dil pü nilu kop
tu se si Hoy ra dın kop tu se si

-2-

Davul zurna ile göyrlüm bezenir
Yiğit olan sevdiğine gözenir
Bütün şenlik sanki siye özenir
Damlarda zilgıt sesi
Hayatta hoyrat sesi
Dedi kapında kulam
Düğünün koptu sesi
Hoyratın koptu sesi

-3-

Akşam oldu bürüklenip savuşsam
Kırk düğmeye ilik olup kavuşsam
Marhamaynan selam verip koptuşsam
Damlarda zilgıt sesi
Heyatta hoyrat sesi
Dedi kapında kulam
Düğünün koptu sesi
Hoyratın koptu sesi

Söz : Abdulkadir ALGIN
Müzik: Abdulkadir ALGIN

Makamı : Hicaz
Notalayan: Salih TURHAN

♩ : 92

(ÇARK-I FELEK)

BEN NE DİM NE OLMU ŞAM

53

Ben ne i dım ne ol mu şam
Dert çe ke rem yo rul mu şam
Gur be tel de me kâ rım yuk
Bir gü ze le vu rul mu şam
Kim se bil mez öl dü ren sen
E la le me gül dü ren sen
Be ni yer den ye re ça lıp
Çarkı fe lek döndü ren sen
Be ni yer den ye re ça lıp
Çarkı fe lek döndü ren sen

-2-

Coşkun akan sele döndüm
Sararıp da çöle döndüm
Murazıma ermeden
Yayıp yapıp küle döndüm
Kimse bilmez öldüren sen
El âleme güldüren sen
Beni yerden yere çalıp
Çarkifelek döndüren sen

-3-

Her gülüne olına yakın
Sırrın deme ele sakın
Dost deyipte güvendiğin
Bir gün yıkar evin barkın
Kimse bilmez öldüren sen
El âleme güldüren sen
Beni yerden yere çalıp
Çarkifelek döndüren sen

Söz : Abdulkadir ALGIN
Müzik: Abdulkadir ALGIN

Makamı : U ak
Notalayan: Salih TURHAN

♩ : 76

DA KÖPRÜYE DAYANDIM

(B R DE L BE DE L)

Daş köp ütl ye da yan dım Bı ça ğı ma ğı ven dım
Seni sev dım se ve li Al kan la ra bel en dım
Bu de ğil beş de ğil Bu ha lımız hoş de ğil
Se ni ba na ver mez ler Ya nar yü rek taş de ğil

-2-

Bu yazı yazı de ğil
Göynüm hiç razi de ğil
Aleme yazı yazmış
Benimki yazı de ğil
Bir de ğil beş de ğil
Bu halımız hoş de ğil
Seni bana vermezler
Yanar yürek taş de ğil

-3-

Bu dert beni meledir
Derdine un eledir
Ben bu dertten ölürsem
Şivandır velveledir
Bir de ğil beş de ğil
Bu halımız hoş de ğil
Seni bana vermezler
Yanar yürek taş de ğil



ANLIURFA GELENEKSEL EL SANATLARI MERKEZİ



Özge ÜZÜMCÜ
Şurkav Genel Sekreteri

Anlıurfa Valiliği'nin 2010 yılında unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarının canlandırılması ve yaygınlaştırılması için "Anlıurfa Geleneksel El Sanatları Araştırma ve Geliştirme Eğitim Merkezi" açılmıştır.

Bu merkezde Cülhacılık, Halıcılık ve Kilimcilik, Keçecilik, Kürkçülük, Kazazlık, Telkâri (Gümüşçülük), Aş Oymacılığı ve Tespihçilik eğitimleri devam etmektedir.

Kurslarda geleneksel el sanatları eğitiminin yanı sıra, bazı el sanatları ürünleri yeni tasarımlarla yeni kullanım alanları kazandırılarak üretilmektedir.



Cülhacılık (Bez Dokumacılığı)

Harran'da ya da rivayet edilen Adem Peygamber'in oğlu İt Peygamber'in dokumacılık sanatının atası olduğuna inanılmaktadır. İt Peygamber, aya açtan yaptığı ipe ile yünü eğilerek iplik haline getirmiş ve dört aya aç parçasından oluşan tezgâhında dokuma yapmıştır.

Tarihin bütün dönemlerinde Urfa'da cülha tezgâhlarında bez dokumacılığı yapılmıştır. 1650 yılında Urfa'yı ziyaret eden Evliya Çelebi Seyahatnamesinde; Urfa'da pamuk ipliğinden kapı gibi sağlam bez dokunduğunu, bunun Musul bezinden daha güzel ve temiz olduğunu yazmıştır. 1867 tarihli Halep Vilayet Salnamesinde ise Urfa'da bez ve pamuktan aba yapılarak Harput ve Kayseri başta olmak üzere birçok yere satıldığını belirtilmektedir.

Cülha tezgâhlarında; Neçek, Yamah (Hıvalı, akkallı, Kuru Hafız, Ahmediye, Direkli, Dümbüllü, Aaba (Gelin duvarı ve Genç kız örtüsü), Pulu, Ehram (hram), Fita, zar-Kahke Bezi dokunmaktadır. Cülhacılık nesilden nesile aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Cülha çeşitleri, emelin güzellikle kaynaşmasını gözler önüne sermektedir.

Günümüzde Geleneksel El Sanatları Merkezi'mizde İt Peygamber'den gelen dokumacılık geleneğini ve sanatını yaşatma ve gelecek nesillere aktarma çalışmaları devam etmektedir.

Kürkçülük

Hayvan kürklerinin eğilerek giysi haline getirilmesi, tarihin en eski sanatlarından biridir. Anlıurfa Göbeklitepe'de 1995 yılından bu yana sürdürülen arkeolojik kazılardan elde edilen buluntular, kürkçülük sanatının 12.000 yıl önce Urfa'da varlığını göstermektedir.

Urfa'ya has kürkler, ana karnında veya domuzdan sonra ölen kuzuların derilerinden yapılır. Birbirine uyan kürk parçaları bir araya getirilerek elle dikilir. Bir kürk yaklaşık kırk parçadan oluşur. Urfa'da üretilen kürkler yakasız olup dikey kısmı siyah kumaşla kaplı, aba gibi bolca bir giysidir. Ceket altına giyilebilen ince kürkten yelekler de üretilmektedir. Ayrıca kürkten namazlık, yelek ve çanta da yapılmaktadır.

Günümüzde geleneksel el sanatları merkezimizde Kürkçülük geleneğini ve sanatını yaşatma ve gelecek nesillere aktarma çalışmaları devam etmektedir.



Keçecilik

Keçeciliğin kaynağı Orta Asya'dır. Keçe, kuzu yünlerinden yapılan bir yaygıdır. Anlıurfa yöresinde koyunculunun yaygın olması keçeciliğin geleneksel bir sanat dalı haline gelmesinde etkili olmuştur.

Keçe yapımı için, hallaç tarafından kabartılan yünler, bir bezin üzerine renkli nakışlarla birlikte istenilen ebatta tabakalar halinde dizilip sulanır, rulo yapılarak ayakla tepilir. Daha sonra kenarları düzelterek tekrar rulo yapıp tepme işlemi sürdürülür. Ham denilen bu keçe hamama götürülüp göğüsle dövülür. Sıcaklık ve suyla yünler birbirinden ayrılmayacak şekilde sıkıştırılır. Hamamdan sonra rulo yapıp tekrar tepme işlemi uygulanır. Sonra açılıp kurutulduktan sonra kullanılır.

XVI. Yüzyılda Urfa'yı ziyaret eden Evliya Çelebi de Seyahatnamesinde Urfa'daki keçeci hamamından söz etmiştir.

Keçeler; Urfa türkülerine, manilerine, hoyratlarına, çocuk oyunlarına konu olmuştur. Çoban Keçesi, Kı Keçesi, Ev Keçesi, Sedir Keçesi, At Keçesi, Sünger Yatak Keçesi çeşitleri üretilmektedir.

Keçe sağlam bir sergidir. Keçe üzerinde yatan, keçe giyen insan soğuk algınlığına yakalanmaz ve vücudunda ağırlığı sızmaz.

Günümüzde geleneksel el sanatları merkezimizde Keçecilik geleneğini ve sanatını yaşatma ve gelecek nesillere aktarma çalışmaları devam etmektedir.



Gümü çülük

Güzelli in ve gücün simgesi olan "altın" ve "gümü " i leme sanatı, anlıurfa'nın en eski el sanatlarından dır.

anlıurfa yöresinde kullanılan takıların geçmi i, Neolitik (M.Ö. 8000-5000) ve Tunç Ça ı (M.Ö. 3000-1200)'na kadar uzanmaktadır.

anlıurfa'da altın, gümü , inci ve elmas gibi kadın takılarının genel adı "Hı ır" (hulliyat)dır. Günümüzde gümü takıların bir kısmı anlıurfa halk oyunları ekiplerinde bayan takıları olarak ve günlük hayatta bayanlar tarafından kullanılmaktadır.

anlıurfa'da üretimi ve kullanımı devam eden gümü takı çe itleri: Tepelik, Üçkor, Levzik, Re me, Gerdanlık, Küpe, Tasma (Be nik veya Gıdıklık), Saç Kuru, Saç Ba ı, Saç nesı, Enselik, Frenk Ba ı, Hamaylı, Gö üslük, Kemer, Bilezik, Hızma, Halha'dır.

Günümüzde geleneksel el sanatları merkezimizde Gümü çülük sanatını ya atma ve gelecek nesillere aktarma çalı maları devam etmektedir.



Kazazlık

pek pli in el ile bükülerek i lenmesine anlıurfa'da "Kazazlık" denilmektedir.

M.S. I. Yüzyılda Aggai adındaki bir piskoposun piskopos olmadan önce kazazlık ile u ra tı ı, Urfa'da bir ehir krall ı olan Osrhone Krall ı zamanında sa Peygamber ile yazı an Kral V. Abgar'ın ipek giysilerini ve ba lıklarını imal etti i kaynaklarda geçmektedir.

pekçilik Urfa'da birkaç asır önce yaygın durumdaydı. Bugün Urfa bahçelerinde görülen çok sayıdaki dut a acı geçmi te ipek böcekçili inde kullanılırdı. Üretilen ipekler "Kazaz Pazarı" denilen (Bedesten) kapalı çar ıda el ile bükülerek; Kaytan, Saç Ba ı, Pu u Püskülü, Tespih Püskülü, ggal, Raht (saç kuru), nci Saplama, Sırma erit, Zaza Püskülü haline getirilirdi.

Günümüzde geleneksel el sanatları merkezimizde Kazazlık gelene ini ve sanatını ya atma ve gelecek nesillere aktarma çalı maları devam etmektedir.



Kilim ve Halı Dokumacılı ı

Kilim ve Halı dokuma sanatı anlıurfa'da yüzyıllardan beri sürdürülmektedir. 1886 tarihli Halep Vilayet Salnamesi'nde, Urfa'da 12 adet iplik boyahanesi bulundu unun belirtilmi olması, dokumacılı ın o yıllarda ne kadar yaygın oldu unu göstermektedir. Boyahanelerde halı ve kilimlerde kullanılacak iplikler boyanıyordu.

1912 yılında Alman Protestan misyonerler, "Basmahane" (imdi ehit Nusret İkö retim Okulu) olarak bilinen binada halı fabrikası açmı lardır.

Ba dat'ta 1054 yılında do an Hariri, "Makamat" adlı eserinde Suruç ilçesinin kilimleri, halı ve seccadeleri ile ünlü oldu unu söylemektedir.

Ayrıca Halfeti ve Birecik çevresindeki köylerde 40-50 yıl öncesine kadar "Zincirli" adı verilen kilim desenli halılar dokunmaktaydı.

Günümüzde geleneksel el sanatları merkezimizde "Halı ve Kilim Dokumacılı ı" gelene ini ve sanatını ya atma ve gelecek nesillere aktarma çalı maları devam etmektedir.





ANLIURFA GELENEKSEL EL SANATLARI MÜZES VE SATI MERKEZ

Balıkgöl'ün kuzeybatısında yer alan ve 1994 yılında restore edilip URKAV Taziye Evi olarak kullanılan tarihi ev (Sayganlar Evi), anliurfa Valili i ve URKAV öncülü ünde " anliurfa Geleneksel El Sanatları Müzesi ve Satı Merkezi" olarak yeniden düzenlenerek 2011 yılında hizmete girmi tir.

Müze ve Satı Merkezi'nde anliurfa'ya ait el sanatları ürünlerinden bakırcılık, a aç oymacılı ı, culhacılık (bez dokumacılı ı), saraçlık, yemenicilik, tarakçılık, kazazlık, keçecilik, kürkçülük, kilimcilik, halıcılık, abacılık, ta çılık, tespihçilik ve gümü çülük ürünleri sergilenmektedir.

anliurfa'ya ait yöresel ürünlerden halı, kilim, ya mak, pu u, ehram gibi dokumalar; altın ve gümü takılar; kürk yelek, çanta, heybe, keçe, bakır e ya, a aç oyma, tespih ve yemeni gibi özgün el sanatları satı merkezinde ziyaretçilere sunulmaktadır.



ANLIURFA'DA YA AYAN D ER EL SANATLARI

Saraçlık

Kösele ve deriden avcı gereçleri, kemer, çanta, silah kılıfı gibi e yaların üretildi i bir sanattır saraçlık. anliurfa'da at ve atçılık kültürüyle ilgili üretilen deri ve köseleden ko um takımları da önemli saraçlık ürünleridir.

Kö kerlik (Yemenicilik)

Yüzü deriden yapılan, tabanı köseleden dikilen topuksuz erkek ayakkabısına "yemeni" denilmektedir. Topuksuz olan yemeniler toprakta yürümeye elveri lidir. Yemeninin Urfa'daki di er adı ise "Postal"dır.

Eskici Pazarı'ndaki çar ıda bir usta bu sanatı devam ettirmektedir.

Ta lemecili i

anliurfa'da ta i leme sanatının ba langıcı 12.000 yıl öncesine neolitik ça a kadar gider. anliurfa ehir merkezine 18 km mesafedeki Örencik Köyü'nde, 1995 yılında ba layan ve halen devam eden Göbeklitepe kazılarında rastlanan Anadolu'nun en eski heykel atölyesinde kalker ta ından yapılmı ınsan ba ı, aslan ba ı, domuz ba ı, kurba a, akbaba heykelleri ile "T" biçimli büyük steller (totemler) üzerinde aslan, yılan, öküz, koç, tilki, turna ve ördek gibi hayvan rölyefleri bulunmu tur.

anliurfa mimarisinde ev, konak, han, hamam, cami, kilise, çe me, türbe, kaya mezarı gibi yapılarıdaki de i ik ta süslemeler birçok uygarlı ın izlerini ta ımaktadır.

A aç Oymacılı ı (nce Neccarlık)

Eski Urfa evlerinin oda kapı ve pencere kanatlarının, ah ap duvar kaplamalarının, tavanların çok zengin oyma motiflerle süslenmi oldu u görülür. nce neccarlar halen, i lemeli kapı ve pencere kanatları ile çeyiz ve hı ır sandıkları, rahle, kutu ve ayna çerçevesi imal ederler.

Bakırcılık

anliurfa'da Hasek Höyük, Kurban Höyük, Lidar Höyük'te yapılan kazılar, Bakır Ça ı'nda (M.Ö. 5000-3000) bakırın i lenmesiyle ba layan bakırcılık sanatının anliurfa'da binlerce yıllık bir geçmi e sahip oldu unu ortaya koymu tur.

1887 yılında yapılan ve günümüzde bakırcı esnafının kullandı ı "Hüseyniye Çar ısı"nda eski mutfak gereçlerini ve hediye bakır i lerini bulabilirsiniz.



URKAV KÜLTÜREL ETKİNLİKLER



“KENTİMİ, KENDİMİ TANIYORUM” ÖĞRENCİLERLE 3000 ÖĞRENCİ GEZDİRİLDİ

URKAV tarafından, “Kentimi, Kendimi Tanıyorum” adıyla, “İkinci Sınıf Okullarındaki Çocuklarda Kent Kültürü Bilinci Oluşturma Projesi” kapsamında 3000 öğrenci 26 Mart 2012-13 Nisan 2012 tarihleri arasında Vanlı kent merkezinde gezdirildi.

Merkeze bağlı köylerden 1000 öğrenci, İlçerimizden 1000 öğrenci ve Merkez dezavantajlı mahallelerde bulunan okullardan 1000 öğrenci olmak üzere toplam 3000 öğrenci ulaşımları, yemekleri karışılarak; tişört, apka, broşür ve harita hediye edildi.

Vanlı'nın kültürel değerlerinin tanıtıldığı gezilerde; Arkeoloji Müzesi, Kurtuluş Müzesi, El Sanatları Müzesi, Mutfak Müzesi, Müzik Müzesi, Haleplibağçe Mozaikleri, Balıklıgöl-Dergah, Tarihi Çarşılar, Sokaklar ve evler ile tarihi alanlar gezdirilip öğrenciler bilgilendirildi.

Bireylerin çocukluk döneminde edindiği bilgi, beceri ve tutum, erkenlik dönemini kapsayan kalıcı değerlerle neden oldukları; çevrelerindeki kültürel değerleri

sevdireceklerini tanıtmak ve gezdirmek çocuklarda “koruma bilinci”ni de geliştirecektir.

“Köy ve İlçe İkinci Sınıf Okullarındaki Çocuklarda Kent Kültürü Bilinci Oluşturma Projesi” ile, bulunduğu kenti ve müzelerini hiç görmeyen küçüklerin bu alanları gezip görerek “kültürel bilgi”ye erişimleri ve “koruma bilinci”ne ulaşmalarını sağlandı.

30 gün boyunca süren gezilerde, her gün bir okulun 100 öğrencisi okullardan araçlarla alınıp gezdirildikten sonra öğlen yemeği ikram edilip tekrar okullarına bırakıldı.

Vanlı Valisi Celalettin GÜVENÇ öncülüğünde başlatılan proje, Vanlı Milli Eğitim Müdürlüğü birliği ile URKAV tarafından yürütüldü ve finanse edildi.

Koordinatörlüğünü Vali Yardımcısı Ramazan EÇELİM'in, Koordinatör Yardımcılığını Milli Eğitim Müdürlüğü Müdürü Nihat YILDIRIM ve URKAV Genel Sekreteri Ükrü ÜZÜMCÜ'nün yaptığı projenin danışmanlığını Örgüt. S. Sabri KÜRKCÜOĞLU yaptı



URKAV'dan GEZİCİ SINEMA

GAP Eylem Planı çerçevesinde Sosyal Gelişimin sağlanmasına yardımcı olmak üzere oluşturulan Sosyal Destek Programı kapsamında URKAV tarafından "Gezici Sinema" Projesi' hazırlanmış ve Mayıs 2012'de uygulama faaliyetlerine başlamıştır.

Proje kapsamında Anlıurfa ilinin kenar mahalle ve merkez köylerinde sinema salonlarının bulunmaması nedeniyle sinemaya gidemeyen ve sinema salonlarına ulaşma sıkıntısı yaşayan gerek il merkezindeki dezavantajlı kesimleri, gerekse köylerdeki halkı sinemayla buluşturmak amacıyla, Gezici Sinema aracı (Yarım otobüs) içerisinde film gösterimi yapılmaya başlandı.

Araç içerisinde Film gösterimi sırasında öğrencilere meyve suyu da ikram ediliyor. Bu proje ile 10.000 kişiye ulaşılması hedeflenmiştir.

URKAV' DAN SANAT MÜZİK ZİYAFETİ

URKAV tarafından, 30 Mayıs 2012 tarihinde Urfa City Konferans salonunda Türk Sanat Müziği Konseri gerçekleştirildi.

Türk Sanat Müziği Konserini, URKAV'da kurs gören öğrenciler, memurlar ve esnaftan oluşan koro seslendirdi.

2 bölüm olarak yapılan konseri Şef Atik Sahil yönetti, konser'e vatandaşlar yoğun ilgi gösterdi. Birinci bölüm acemkürdi pe rev ile başladı ve acemkürdi arkılarla koro ve solo olarak devam etti. Konserin ikinci bölümünde TRT İstanbul Radyosu ses sanatçısı Tuğçe PALA misafir sanatçı olarak yer aldı.

Tuğçe PALA, sevilen arkılar seslendirdi. Ziyetlere müzik ziyafeti sunan sanatçıya Konser anısına plaket verildi.

URKAV Tarafından "ANNEM" isimli TİYATRO

2011 yılı Ekim ayında URKAV tarafından açılan ve ücretsiz olarak verilen tiyatro kursu, Mayıs ayı sonu itibarıyla sona erdi.

Kursu başarıyla tamamlayan Tiyatro kursiyerlerinin büyük bir özveri ile hazırlanmış olduğu "Annem" konulu Tiyatral Dinletisi 16 Mayıs 2012 tarihinde Airnabi Kültür Merkezinde Tiyatro sevenlerin beğenisine sunuldu.

URKAV NEY KURSUYLARINDAN TASAVVUF MÜSİK KONSERİ

URKAV Ney Kursu dönem sonu çalınması olarak Şef Doç.Dr. Hüseyin AKPINARLI yönetiminde kursiyerlerce 24 Mayıs 2012 tarihinde Balıklıgöl amfi tiyatrodaki Tasavvuf konseri düzenlendi.

Balıklıgöl Amfi Tiyatro'da verilen konsere yüzlerce vatandaş ile çok sayıda yabancı turist dinleyici olarak katıldı. Sunucu Yrd. Doç. Dr. Mahmut Öztürk'ün okuduğu şiirler ise geceye ayrı bir anlam kazandı.

HÜSN-Ü HAT SERGİSİ

2011 yılı ekim ayında URKAV tarafından açılan ve ücretsiz olarak verilen Hüsn-ü Hat kursu Mayıs ayı sonu itibarıyla sona erdi.

Kursu başarı ile tamamlayan Hüsn-ü Hat kursiyerlerinin özveri ile hazırlanmış oldukları hat eserleri sergisi 24 Mayıs 2012 tarihinde URKAV Kültür Merkezi'nde açıldı. Sergide 65 adet eser sergilendi. Açılışa çok sayıda misafir katıldı.

KURS YERLERDEN RESİM SERGİSİ

2011 yılı ekim ayında URKAV tarafından açılan ve ücretsiz olarak verilen Resim Kursu Mayıs ayı sonu itibarıyla sona erdi.



Kursu başarıyla tamamlayan Resim Kursiyerlerinin büyük bir özveri ile hazırladıkları Kara kalem ve Yağlı boya Resim sergisi 30 Mayıs 2012 tarihinde UrfaCity Sergi salonunda açılarak Resim severlerin beğenisine sunuldu.

URKAV'DAN MUHTELEM KONSER

Şef Atik Sahil emetimliğinde 45 kursiyer 2011-2012 eğitim ve öğretim yılında Türk Halk Müziği dalında kursu başarıyla tamamladı.

URKAV Türk Halk Müziği Korosu kursunu tamamlayan kursiyerler tarafından 25 Nisan 2012 tarihinde saat 20.00'de Urfa City Konferans salonunda muhtelem bir konser düzenlendi.

Şef Atik Sahil yönetiminde 2011-2012 Eğitim ve Öğretim yılında Türk Halk Müziği korosu kursunu tamamlayan kursiyerlerin düzenlediği konser dinleyenleri adeta büyüledi.

KÜÇÜK URFALILAR'IN BÜYÜK KONSER

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı öncesi URKAV THM Çocuk Korosu tarafından 19 Nisan 2012 tarihinde konser verildi...

Urfa City AVM Konferans Salonu'nda icra edilen konsere çok sayıda davetli, kursiyer aileleri katıldı.

ki bölüm halinde sunulan konserte çocuk kursiyerler tarafından Şanlıurfa Türküleri ve uzun havaları seslendirildi. Büyük beğeni toplayan gecede 26 eser çocukların sesinden tekrar hayat buldu.

Şefli İmini Halil Balıkçioğlu'nun yaptığı konserte, Konuk sanatçı olarak katılan Şanlıurfa Devlet Türk Halk Müziği Korosu ses sanatçılarından Ekin-Cihan Uluoğlu'nda seslendirdiği parça ile geceye renk kattı.

URKAV'IN 36. KİTABI YAYINLANDI.

Gazi Üniversitesi ve Şanlıurfa Valiliği arasında yapılan protokolle Doç. Dr. Feriha AKPINARLI, Yrd.Doç.Dr. Hatice TOZUN, Yrd.Doç.Dr. Fatma Nur BAĞARAN, Yrd. Doç. Dr. Meral BÜYÜKYAZICI ve Yaprak Pelin ERTÜRK tarafından hazırlanan "Geleneksel El Sanatları" araştırma ve derleme kitabı URKAV tarafından Nisan 2012'de yayınlandı.

Uzun bir alan taraması sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesi, ilgili kaynakların taranması ve incelenmesi süreci sonucu hazırlanan kitap altı bölümden oluşmaktadır; Şanlıurfa il ve ilçelerinin tanıtımı ve anketten elde edilen bilgiler, Ham Maddesi Lif olan Şanlıurfa El Sanatları (Dokumacılık, Örucülük, İlemecilik, Keçecilik, Çulculuk, Kazazlık), Ham Maddesi Ahap olan Şanlıurfa El Sanatları (Ahap Oymacılığı, Tarakçılık), Ham Maddesi Ta olan Şanlıurfa El Sanatları (Ta, Tespihçilik), Ham Maddesi Metal Olan Şanlıurfa El Sanatları (Bakırcılık, Kuyumculuk), Ham Maddesi Deri olan Şanlıurfa El Sanatları (Debba Lık, Kürkçülük, Saraçlık) ve El Sanatları Proje Çalışması Sırasında Derlenen Sözlü Kültür Ürünleri yer almaktadır.



“TÜRK YE'DE DE İM” KONULU KONFERANS

26 Nisan 2012 tarihinde Anlıurfa Valisi İ Konferans Salonunda URKAV tarafından organize edilen “Türkiye’de De İm” konulu konferansı veren Ekrem Pakdemirli, dünden bugüne yaşanan gelişmelerle ilgili bilgiler aktardı.

Eski Bakanlardan Prof.Dr. Ekrem PAKDEMİRLİ, Eski Bakan ve Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL ile hatıralarını ve dünden bugüne yaşanan de İm ve gelişmeleri anlattı.

Konferansa Anlıurfa Valisi Celalettin Güvenç, Celal Bayer Üniversitesi Rektörü Mehmet Pakdemirli, Belediye Başkanı A.E. Fakıbbaba, Vali Yardımcısı Ramazan Seçilmiş, Jandarma Komutanı Emin Dursun, İl Emniyet Müdürü Mehmet Liko lu, Genel Sekreter Uur Büyükhatipo lu, UTSO Başkanı Sabri Ertekin, URKAV Yönetim Kurulu Üyeleri ve Anlıurfa’lı İ adamları, STK mensupları ile daire amirleri katıldı.

Prof.Dr. Pakdemirli, Türkiye’nin sosyal ve ekonomik olarak 1950’li yıllardan bu yana çok büyük gelişmeler ve gelişmeler sergilediğini dile getirerek, hepsinin bütünü bir parçası olduğunu ifade etti. Pakdemirli, “Bu uzun süreçte yaşananların olumlu ve olumsuz yansımaları olmuştur. Ama bizim dönemimiz Türkiye’nin çağatlamasıydı. Sayın Özal ile çok büyük mücadeleler verdik. Kapalı bir kutu olan Türkiye’nin dünyaya karşı pencerelerini açtık” dedi.

Ekrem Pakdemirli konuşma ve sunumunun ardından salondaki misafirlerle soru cevap şeklinde Türkiye’ye dair gelişmeler ve bölge ile ilgili konular görüşülürken bulundu. Konferansın ardından Anlıurfa Valisi URKAV Başkanı Celalettin Güvenç, Prof. Dr. Ekrem Pakdemirli ve Prof. Dr. Mehmet Pakdemirli’ye Anlıurfa ziyaretleri anısına birer plaket takdim etti.

WELCOME CENTER (HO GELDİNİZ MERKEZ) PROJESİ ÇALIŞMALARI TAMAMLANIYOR.

Welcome Center (Ho geldiniz Merkezi) Projesi ile Marka turizm kenti olarak tanımlanan Anlıurfa bünyesinde turizm alanında çalışmaların geliştirilmesi, yeni yatırımların yapılması, tarihi mekânların turizme açılması, geliştirilmesi, kentin kültürel değerlerinin tanıtımı için çalışmaların yapılması sağlanacaktır.

Sahip olduğu kültürel varlıklar ve tarihi mekânlar açısından önemli bir potansiyele sahip olan kentin bu değerlerinin tanıtımı, Kenti ziyaret eden turistlere, turizm işletmelerine ve seyahat acenteleri ile tur operatörlerine yönelik tanıtım çalışmalarının yapılması oldukça önem arz etmektedir.

Welcome Center (Ho geldiniz Merkezi) Projesi ile ilimize gelen yerli ve yabancı ziyaretçilere, seyahat acentalarına ve tur operatörlerine tanıtım ve rehberlik hizmetlerini profesyonel düzeyde sunmak amacıyla oluşturulan “Ho geldiniz Merkezi”ne (Welcome Center) gelecek konuklara ilimiz ile ilgili tanıtım CD’leri ve broşürler verilecek. Misafirler “dokunmatik ekranlı bilgi girişi olan bir bilgisayarlar”ı kullanarak İngilizce ve Türkçe 3D sanal turlar ile Anlıurfa’da tarihi ve turistik mekanları görebilecek; tarihi, ekonomik ve kültürel bilgilere ulaşabilecekler.

Oluşturulan tanıtım merkezi ile Anlıurfa’daki turizm potansiyelini, en iyi hizmet ve tanıtım ile daha geniş kitlelere yayarak yerli ve yabancı ziyaretçilerin ilimizden memnun ayrılmaları sağlanacaktır.

Proje hazırlık çalışmaları sona ermeye gelen Web sitesine şu linkten ulaşılabilir:

<http://urfafx.com/>

<http://www.facebook.com/pages/Urfafx/319244514791888>

URKAV YAYINLARI



Tapınaklar Da ı Göbeklitepe

